

J&T Banka
Art Report

Art Report 2023

**09 Sběratelé
a vlastníci
umění**

**27 Umění jako
investice**

**32 Hodnocení
dění na trhu
s uměním**

V roce 2022 vypukla válka na Ukrajině, začala migrační krize a bezprecedentně vzrostly ceny energií. V druhé polovině roku Česká republika předsedala Radě Evropy a v bruselských institucích vystavila umělecký projekt českých výtvarníků Květinová unie. V zimě se konaly kontroverzní Zimní olympijské hry v Pekingu a v létě vypukl rozsáhlý požár v Českém Švýcarsku. Po krachu jedné z největších kryptoburz FTX se hodnota bitcoinu i etherea propadla až o dvě třetiny. A na českém aukčním trhu byla konečně pokořena historická hranice 100 milionů korun za jediný obraz.

Zdánlivě nesouvisející události jsou občas klíčem k porozumění kontextu. A právě kontext, motivace, názory i úmysly aktérů na českém trhu s uměním jsou to, co hledáme v J&T Banka Art Reportu, abychom lépe porozuměli jak fungování trhu, tak jeho aktuálnímu stavu. Zatímco v loňském prvním ročníku jsme pracovali s čistým papírem a snažili se zmapovat celý trh, jak široce to jen bylo možné, letos jsme se ve druhém vydání mohli zaměřit primárně na to, co se na něm odehrálo během roku 2022.

Potvrdila se domněnka, že umění nadále láká řadu nových sběratelů. Někteří hledají možnosti, kam uložit své peníze a ochránit je před vysokou inflací, další touží po originálním uměleckém díle a jiné přesvědčily novinové články o rekordních aukčních prodejích.

Nejsilnějším důvodem ke koupi umění napříč všemi skupinami respondentů našeho průzkumu ovšem zůstává emocionální hodnota. Znovu se tak potvrzuje zlaté pravidlo, že umění je v první řadě investicí emocionální.

I v tom tkví nesmírná hodnota J&T Banka Art Reportu. Na svět tak rozmanitě zbarvený emocemi totiž dokáže nahlížet analytickýma očima a přinést z něj užitečná data. Kdo ví, třeba se za pár let podíváme zpátky na následující stránky a najdeme v nich zárodek nějakého zajímavého budoucího trendu.

Srdečně děkujeme bezmála osmi stům sběratelů, obchodníků, odborníků i milovníků umění, že nám letos pomohli zase trochu podhalit pozoruhodný svět sběratelství.

Valérie Dvořáková

art specialistka J&T Banky

Držte v ruce druhé vydání J&T Banka Art Reportu, unikátního průzkumu, v němž odborný server Artplus.cz a J&T Banka mapují chování českých sběratelů a dalších aktérů tuzemského trhu s uměním. Díky němu jsme zase o kousek posunuli vhled do duše těch, kteří nakupují umění, a udržují tak celou uměleckou scénu a trh s uměním v chodu.

Letos jsme zkusili otestovat několik hypotéz, které byly loni poměrně často ke slyšení, a snažili se vysvětlit důvody dalšího rekordního roku na českém aukčním trhu s uměním. Vysokou poptávku a velkou ochotu lidí za umění utrácet vysoké částky prý živila především vysoká inflace, ekonomická nejistota a vstup nových zájemců o umění, kteří o obrazech či sochách přemýšlejí jako o investičním aktivu.

Průzkum ukázal, že tyto faktory ovlivnily jen menšinu sběratelů. Mnohem silnější zůstávají při nákupu emoce, které jsou bezprostředně s uměním spojeny. Prostě návštěva zajímavé výstavy nebo setkání s inspirativním umělcem mají na rozhodnutí o nákupu umění větší vliv než vysoká inflace. To je ve výsledku dobrá zpráva. Nehrozí, že by se z umění mohla stát jen další čistě investiční komodita.

Přesto sběratelé a další hráči na trhu vnímají, že diskuse o investiční hodnotě umění ovlivňují, co se pak na trhu reálně odehrává. I loni pokračovaly ceny umění na aukcích v růstu. Padla řada autorských rekordů včetně toho absolutního za jedno prodané dílo. Stejně jako na trhu s byty se tak objevuje i v oblasti umění názor, že právě investoři šponují ceny do nereálných výšin, aniž by k umění měli jakýkoliv vztah. Jestli je to správný postřeh, ukáže až čas. Protože pokud investoři hledají v umění jen bezpečný přístav před inflací, měli by po uklidnění rozbouřené cenové hladiny zase přejít k jiným typům investic. Ale je také možné, že se s nakoupenými obrazy mezitím sžijí a zjistí, že bez umění už nemohou žít, a v nákupech budou pokračovat.

Pro další ročníky průzkumu tak máme spoustu námětů. Bez spolupráce se sběrateli, obchodníky či galeristy to ale nedokážeme. Rád bych proto poděkoval všem, kteří na naše otázky odpověděli. Díky nim může laická i odborná veřejnost ještě lépe porozumět, co se na trhu s uměním děje.

Jan Stuchlík
Šéfredaktor Art+

01. Vztah ke sběratelství umění	10	investičního fondu, jehož portfolio tvoří umělecká díla?	28
02. Sběratelé umění podle pohlaví	10	38. Doporučovali byste investici do investičních fondů založených na investicích do umění?	29
03. Vlastníci umění podle pohlaví	10	39. V současné době je možné investovat i do části uměleckého díla. Investovali byste do umění tímto způsobem?	29
04. Sběratelé umění podle věku	11	40. Frakční vlastnictví (vlastnictví pouze části uměleckého díla) je budoucnost investování do umění.	30
05. Vlastníci umění podle věku	11	41. Fotografie je podceňované médium, investovat do něj se vyplácí víc, než si mnozí myslí.	30
06. Jak dlouho se sběratelství věnujete?	11	42. Ceny nejdražších děl na českém aukčním trhu už jsou za přijatelnou hranicí, takovou hodnotu umění nemá.	33
07. Sběratelé podle doby sbírání a věku	12	43. Ceny umění na aukcích raketově rostou jen kvůli investorům, kteří umění kupují jen jako finanční aktivum, aniž by k uměleckým dílům měli jakýkoliv vztah.	33
08. Koupili jste umělecké dílo v roce 2022? (Sběratelé)	12	44. Až nynější vysoká inflace klesne na úroveň kolem 2 procent, klesne i zájem o nákup uměleckých děl.	34
09. Koupili jste umělecké dílo v roce 2022? (Vlastníci)	12	45. V aukcích nemá smysl nakupovat ani prodávat, aukční provize jsou příliš vysoké a nevyplácí se to.	34
10. Proдали jste umělecké dílo v roce 2022? (Sběratelé)	13	46. U aukčních domů se vyplatí prodávat umělecká díla, protože dokážou nejlépe spojit nabídku s poptávkou.	35
11. Proдали jste umělecké dílo v roce 2022? (Vlastníci)	13	47. Slyšeli jste o tzv. NFT (non-fungible tokens)?	36
12. Kolik uměleckých děl jste loni koupili?	13	48. Jaký máte k NFT vztah?	36
13. V jaké celkové hodnotě jste loni koupili umělecká díla? (Podíly sběratelů a vlastníků, kteří koupili umělecké dílo v roce 2022)	14	49. Po loňském vývoji trhu s NFT už nemá význam do těchto uměleckých děl investovat.	37
14. V jaké celkové hodnotě jste loni prodali umělecká díla? (Podíly sběratelů a vlastníků, kteří prodali umělecké dílo v roce 2022)	14	50. Hodnocení úskalí transparentnosti českého trhu s uměním	38
15. Co plánujete v oblasti umění v roce 2023?	15	51. V České republice chybí kvalitní umělecký veletrh.	39
16. Kde jste loni nakupovali umělecká díla?	16	52. Umělecký veletrh v České republice nemá smysl, trh je malý a stačí veletrhy v Berlíně nebo ve Vídni.	39
17. Jakým způsobem se nejčastěji účastníte sálových aukcí?	16	53. Co je hlavním důvodem toho, že doma ještě nemáte originální umělecké dílo?	40
18. Dílo z jakého segmentu/období jste si loni pořídili?	17	54. Jaký typ umění byste si chtěli poříditi nebo vás nejvíce oslovuje?	40
19. Jaký typ umění jste loni koupili?	17	55. Které z těchto událostí alespoň někdy navštěvujete?	41
20. Jak důležité pro vás při nákupu uměleckých děl v roce 2022 byly následující motivy?	18		
21. Jak důležité pro vás při nákupu uměleckých děl v roce 2022 byly následující motivy? (sběratelé podle doby sbírání umění)	19		
22. Jak vás / vaše klienty ohledně nákupu umění v roce 2022 ovlivnily následující faktory?	20		
23. Zaznamenali jste v roce 2022 přírůstek klientů nebo zájemců o nákup umění ve srovnání s rokem 2021?	21		
24. Zaznamenali jste v roce 2022 přírůstek klientů nebo zájemců o nákup umění ve srovnání s rokem 2021?	21		
25. S jakou hlavní motivací pro koupi uměleckého díla k vám noví zákazníci/zájemci o nákup umění v roce 2022 přišli?	22		
26. O jaký segment/období se noví zákazníci/zájemci o nákup uměleckého díla v roce 2022 nejvíce zajímali?	22		
27. Podle vašich zkušeností, jak důležité byly motivy vašich klientů pro nákup uměleckého díla v roce 2022?	23		
28. Kolik uměleckých děl aktuálně vlastníte?	24		
29. Kolik finančních prostředků máte uloženo v uměleckých dílech?	24		
30. Zajímáte se aktivně a pravidelně, jakou aktuální hodnotu mají vámi vlastněná umělecká díla?	24		
31. Zajímáte se aktivně a pravidelně, jakou aktuální hodnotu mají vámi vlastněná umělecká díla?	25		
32. Z jakých zdrojů získáváte informace, podle nichž odhadujete aktuální hodnotu vámi vlastněných uměleckých děl?	25		
33. Uvažujete nad tím, jak se svou sbírkou naložíte v budoucnu?	25		
34. Jak se stavíte k možnostem, aby díla z vaší sbírky viděla také veřejnost?	26		
35. U uměleckých děl ze kterého období očekáváte největší zhodnocení v příštích pěti letech / jsou na vzestupu a má smysl do nich investovat?	28		
36. Podle vás je teď investice do umění...	28		
37. Vložili byste volné finanční prostředky do			

Shrnutí výsledků

Sběratelé a vlastníci umění, kteří se zúčastnili průzkumu J&T Banka Art Report 2023, byli loni z valné většiny na trhu aktivní. Nejméně jedno umělecké dílo koupilo 82 procent sběratelů a 26 procent nejméně jedno dílo prodalo. Z vlastníků loni nakupovalo 57 procent a prodávalo 9 procent respondentů. Potvrdilo se tak zjištění z loňského Art Reportu, že sběratelé a vlastníci především nakupují a umělecká díla si zpravidla nechávají a zbavují se jich jen výjimečně.

Sběratelé loni nejčastěji, v 54 procentech případů, koupili od dvou do pěti děl. Více než tři čtvrtiny sběratelů z této skupiny za nakoupená díla zaplatily do půl milionu korun. Nejčastěji sběratelé nakupovali umění v online aukcích, následovaly přímé nákupy od umělců v jejich ateliérech a od galeristů.

Vlivy na nákup umění související s vývojem ekonomiky nebo bezpečnostní situace v loňském roce byly významné pro menšinu sběratelů. Vysoká inflace motivovala ke koupi třetinu sběratelů, přičemž nejcitlivější k vlivu inflace byli mladí sběratelé do 30 let a třicátníci. Podobné je to také s vlivem hrozby ekonomické recese. Mezi sběrateli uvedlo 22 procent, že je tato hrozba spíše motivovala ke koupi. Válka na Ukrajině na rozhodování sběratelů prakticky vliv neměla.

Obchodníci s uměním ovšem u svých klientů vnímali vyšší citlivost k těmto ekonomickým a bezpečnostním tématům. Na 69 procent prodejců uvádí, že mezi jejich klienty byla vysoká inflace významná pro koupi uměleckého díla. Hrozba ekonomické recese spíše motivovala ke koupi klienty poloviny prodejců. Naopak válka na Ukrajině podle více než třetiny obchodníků jejich klienty od koupě spíše odrazovala.

Necelých 60 procent prodejců v průzkumu uvedlo, že v roce 2022 zaznamenali přírůstek nových klientů. Necelá třetina z nich hlásila nárůst počtu klientů o 11 až 20 procent. Přibližně čtvrtina prodejců zaznamenala růst počtu klientů o více než 20 procent.

Polovina českých soukromých sbírek umění má hodnotu více než milion korun. Přes 10 milionů korun má v umění uloženo 17 procent sběratelů. Z vlastníků má doma umělecká díla v úhrnné hodnotě přes milion korun 15 procent respondentů.

Sběratelé a vlastníci vnímají, že umění funguje také jako investiční aktivum. Nejvyšší zhodnocení v příštích pěti letech sběratelé očekávají od českého poválečného umění. Druhé nejvýnosnější by mělo být české současné umění. Méně věří sběratelé meziválečnému umění. Experti a obchodníci s uměním nejvíce věří českému současnému umění.

Podobně jako na přehřátém trhu s nemovitostmi se lze i na trhu s uměním setkat s názorem, že za rychle rostoucími cenami je nástup kupců, kteří na umění nahlížejí pouze jako na investici, aniž by měli k umění jakýkoliv vztah. S tímto názorem souhlasí jak většina sběratelů, tak se na tom shodnou také prodejci a experti.

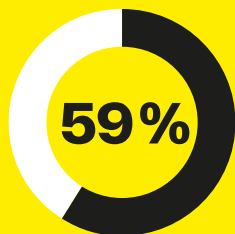
Přítomnost falz na trhu zůstává podle sběratelů, expertů i prodejců největším problémem tuzemského trhu. Na škále od 1 do 5, kdy 5 znamená největší úskalí trhu, dostala přítomnost falz průměrnou známku od 3,7 do 3,94.

sběratelů koupilo
v roce 2022
alespoň jedno
umělecké dílo

sběratelů utratilo
v roce 2022
za umělecká díla více
než 100 000 korun

obchodníků
zaznamenalo příliv
nových kupců umění
v roce 2022

sběratelů má
v umění uloženo
více než 1 milion
korun

Top 5 způsobů

nákupu umění v roce 2022
(sběratelé)

- 1 Online aukce
- 2 Přímo z ateliéru od umělce
- 3 Galerie
- 4 Sálové aukce
- 5 Privátní prodej

Investoři mohou za zdražování

69 % sběratelů a 75 % expertů si myslí,
že ceny umění na aukcích raketově rostou jen
kvůli investorům, kteří umění kupují jen jako
finanční aktivum, aniž by k uměleckým dílům
měli jakýkoliv vztah.

Top 5 segmentů

umění kupovaného v roce
2022 (sběratelé)

- 1 České současné umění
- 2 České poválečné umění
- 3 Česká klasická moderna
- 4 Česká meziválečná avantgarda
- 5 Zahraniční umění 20. století

Top 3 motivy

pro nákup umění v roce
2022 (klienti prodejců umění)

- 1 Emocionální hodnota díla
- 2 Očekávané zhodnocení při budoucím prodeji
- 3 Ochrana před inflací

Top 5 úskalí

českého trhu s uměním podle
sběratelů

- 1 Přítomnost falz na trhu
- 2 Nejasná provenience děl na trhu
- 3 Slabá etika
- 4 Nejasná tvorba cen
- 5 Neveřejné dohody a utajené provize

Top 3 důvody,

které sběratele motivovaly ke koupi umění
v roce 2022

- 1 Setkání se zajímavým umělcem
- 2 Významné výstavy umělců
- 3 Inflace

Český trh s uměním v loňském roce lámal jeden rekord za druhým. Nikdy se na sálových aukcích neprodala umělecká díla a artefakty za více peněz, když se jejich obrat vyšplhal na 1,65 miliardy korun. Padla i rekordní cena za jeden vydražený obraz. Staropražský motiv od Bohumila Kubišty prolomil jako první dílo v historii tuzemských aukcí hranici sta milionů korun a ustanovil nový rekord na 123,6 milionu korun. Ceny uměleckých děl i loni pokračovaly v růstu.

Důvody tohoto vývoje lze z dat o prodejkách a výpovědích majitelů aukčních síní jen odhadovat. Rozrůstá se komunita sběratelů a investorů do umění, přitom počet děl nabízených v sálových aukcích má spíše tendenci klesat. Navíc tato skupina lidí bohatne a na nákup umění má k dispozici více peněz než v minulosti. Do hry loni vstoupily faktory jako vysoká inflace, ekonomická nejistota a válka na Ukrajině.

Do jaké míry nejen tyto faktory loni na trh s uměním působily, ukazuje už druhé vydání J&T Banka Art Reportu. Po loňském úspěšném prvním ročníku se i letos spojily J&T Banka a odborný server Artplus, aby uskutečnily další velký reprezentativní průzkum mezi sběrateli a vlastníky umění, prodejci, experty, ale také zájemci a fanoušky umění.

Cílem tohoto dlouhodobého projektu je mapovat trh s uměním z pohledu hlavních aktérů trhu. První Art Report našel odpovědi na otázky, jak sběratelé nakupují umění, podle čeho se rozhodují, jak vypadají jejich sbírky či co si myslí o transparentnosti trhu s uměním. Letošní Art Report a další, které na něj navážou, si kladou za cíl ohlédnout se za uplynulým rokem očima sběratelů, prodejců a expertů a sledovat, jak se jejich chování a postoje průběžně mění. Pak bude možné snadněji vysvětlit trendy, které lze pozorovat na datech o prodejkách umění, a předpovídat, kam se český trh s uměním bude do budoucna ubírat.

Do letošního průzkumu, který probíhal v první polovině dubna, se zapojilo celkem 766 respondentů. Největší skupinu tvořili sběratelé a vlastníci umění (478). Obchodníků s uměním a galeristů na otázky odpovědělo 64 a odborníků 91. Tyto skupiny doplnilo ještě 133 zájemců o umění.

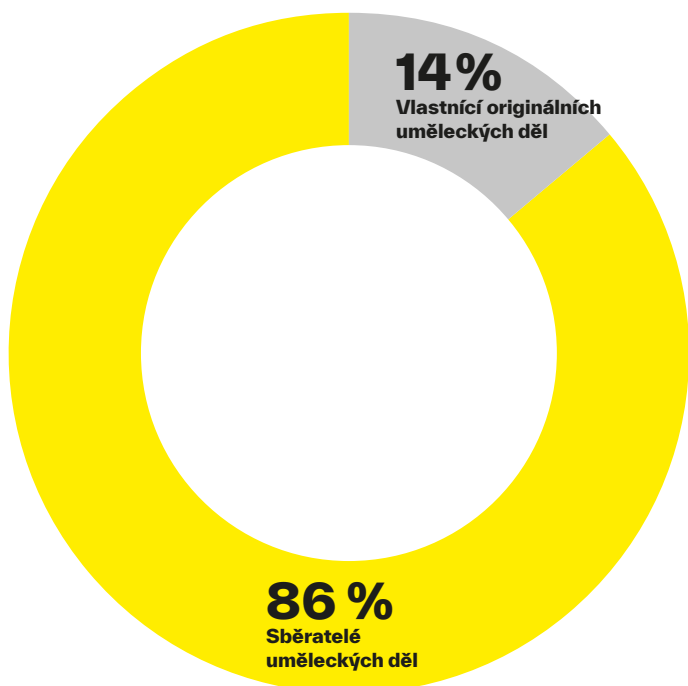
První část letošního Art Reportu shrnuje, jak se sběratelé a vlastníci umění v roce 2022 na trhu chovali, jaké byly jejich motivy při rozhodování o výběru uměleckých děl, jaké faktory je při nákupu ovlivňovaly či kde umělecká díla nakupovali. V samostatných podkapitolách se studie podrobněji věnuje nováčkům na trhu s uměním a sběratelům a jejich sbírkám. Ve druhé části se studie zaměří na vnímání umění jako investičního aktiva. Třetí část se věnuje názorům všech aktérů, jak hodnotí konkrétní jevy a trendy na trhu s uměním.

Sběratele a vlastníci umění

01. Vztah ke sběratelství umění

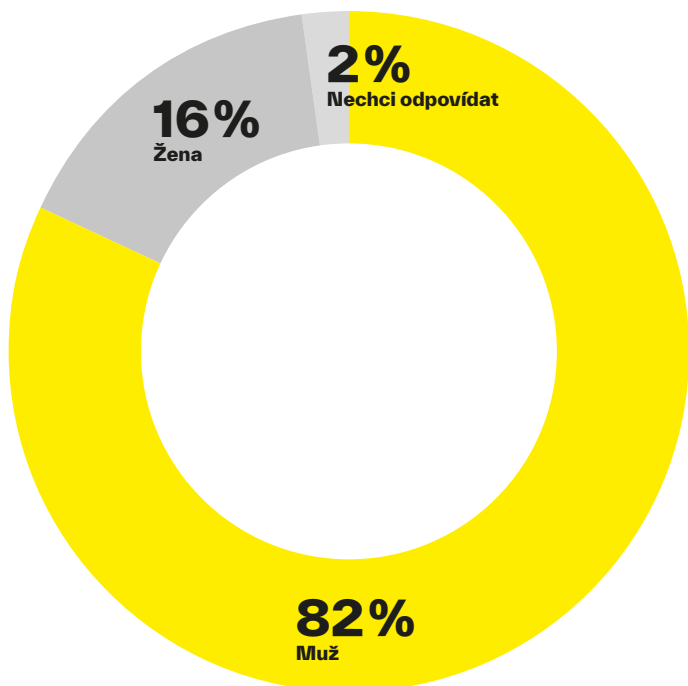
(Sběratelé jsou lidé, kteří o sobě prohlásili, že sbírají umění určitou dobu. Vlastníky se myslí lidé, kteří vlastní originální umělecká díla, ale umění systematicky nenakupují.)

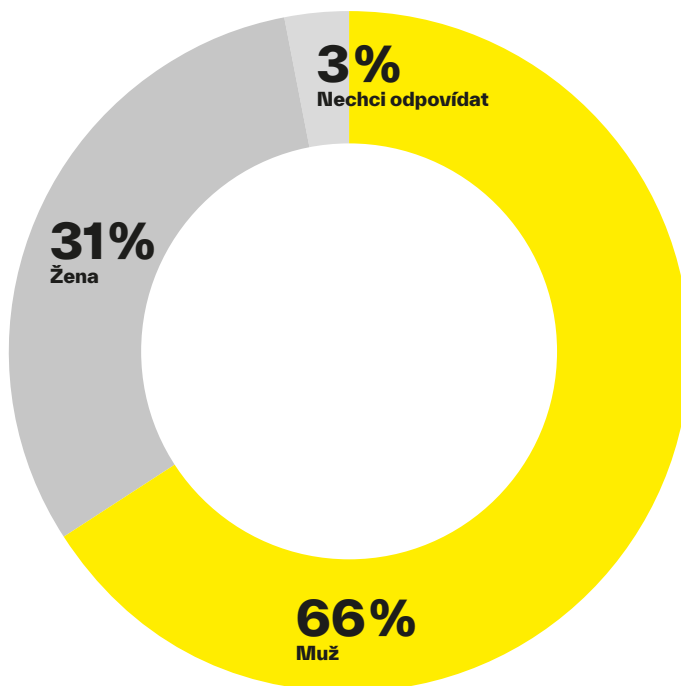
Neplatí, že automaticky každý kdo nakupuje, nebo vlastní umělecká díla a předměty, je sběratel. Sběratelství je specifická činnost, která vyžaduje čas, zaujetí, vášně, neustálé vzdělávání a sledování trhu. Stejně jako v loňském vydání Art Reportu proto i letošní studie rozlišuje mezi sběrateli a vlastníky umění. Za vlastníky jsou považováni respondenti, kteří uvedli, že umění systematicky nenakupují, ale vlastní několik originálních uměleckých děl. Složení této skupiny, stejně jako její preference a chování na trhu, se totiž v určitých ohledech od sběratelů liší. Průzkumu se zúčastnilo 413 sběratelů a 65 vlastníků.

Mezi sběrateli převažují muži (82 % vs. 66 % mezi vlastníky). Žen je ve skupině sběratelů poloviční podíl oproti skupině vlastníků (16 % mezi sběrateli vs. 31 % mezi vlastníky). V obou skupinách převažují s přibližně dvoutřetinovým podílem respondenti s vysokoškolským vzděláním. Mezi sběrateli je více než polovina (52 %) podnikatelů a třetina (32 %) zaměstnanců. Ve skupině vlastníků naopak převládají zaměstnanci (45 %) nad podnikateli (35 %). Ostatní respondenti uvedli, že nejsou výdělečně činní. Přes 90 procent z účastníků průzkumu jak mezi sběrateli, tak mezi vlastníky je starší než 40 let.

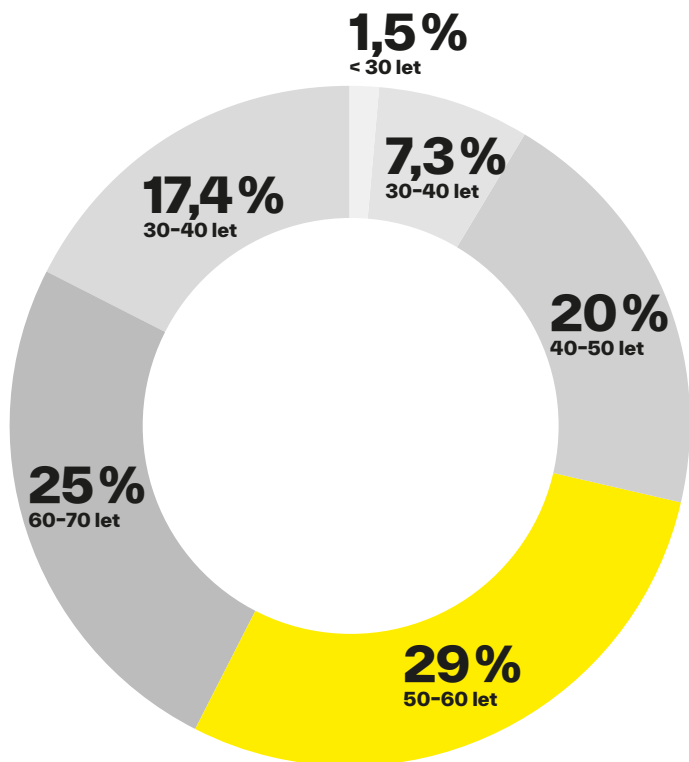
02. Sběratelé umění podle pohlaví

03. Vlastníci umění podle pohlaví

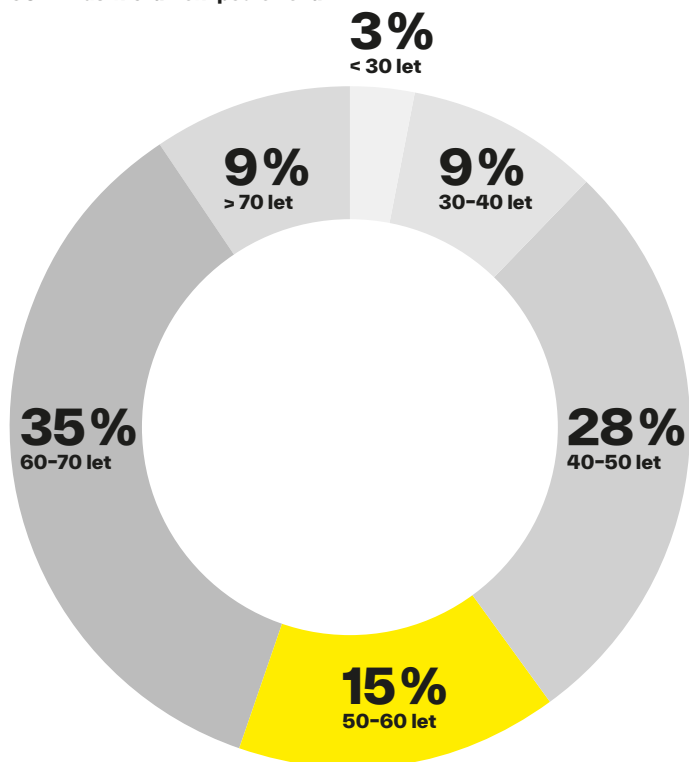
04. Sběratelé umění podle věku

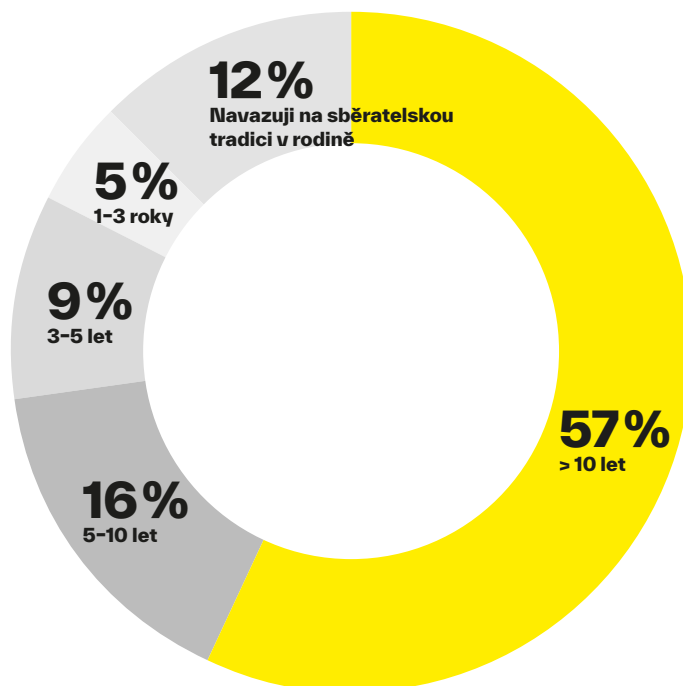
Ze sběratelů, kteří se průzkumu zúčastnili, více než polovina (57 %) sbírá umění více než deset let. Pět až deset let se sbírání věnuje 16 procent účastníků průzkumu, 12 procent jich navazuje na rodinnou sběratelskou tradici. Méně než pět let sbírá umění 15 procent sběratelů, kteří na průzkum odpověděli.

Mezi sběrateli, kteří se sbírání umění věnují více než deset let, převládají lidé starší než 50 let (82 %). Podíl čtyřicátníků začíná růst u skupiny, která umění sbírá pět až deset let (34 %). Mezi nováčky, kteří sbírají umění méně než tři roky, převažují třicátníci a čtyřicátníci (72 %).

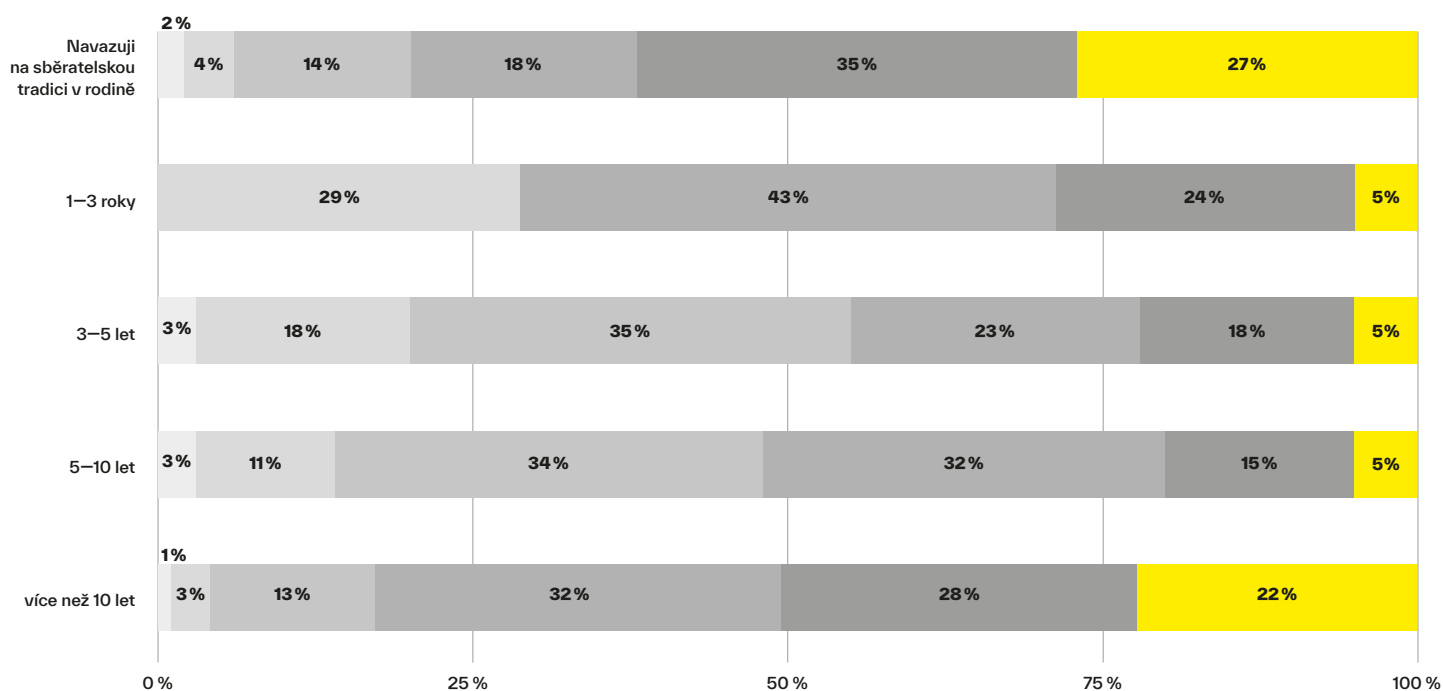
05. Vlastníci umění podle věku

06. Jak dlouho se sběratelství věnujete? (Pouze sběratelé)

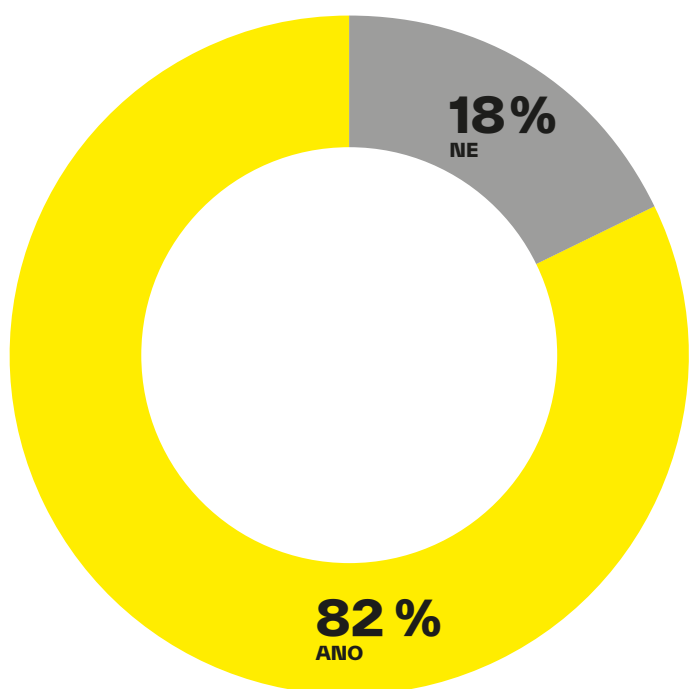
07. Sběratelé podle doby sbírání a věku

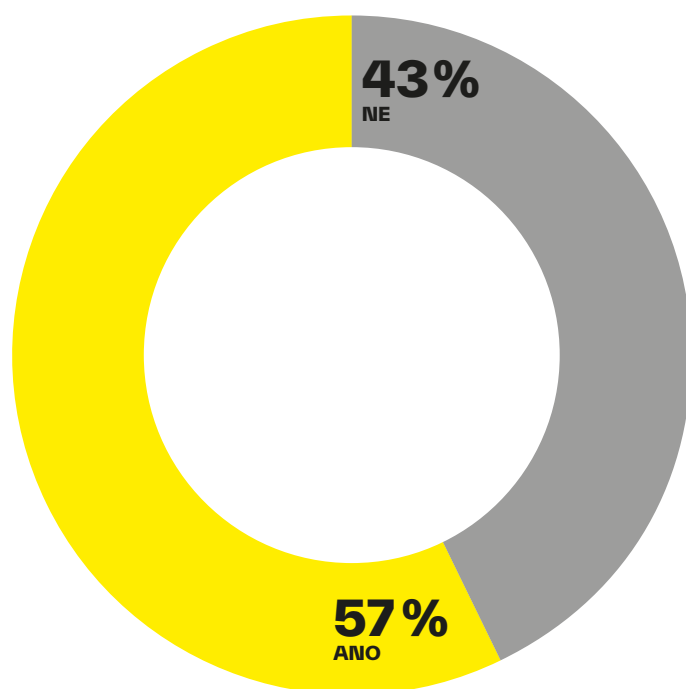
Chování sběratelů a vlastníků na trhu v roce 2022

Nákupy a prodeje

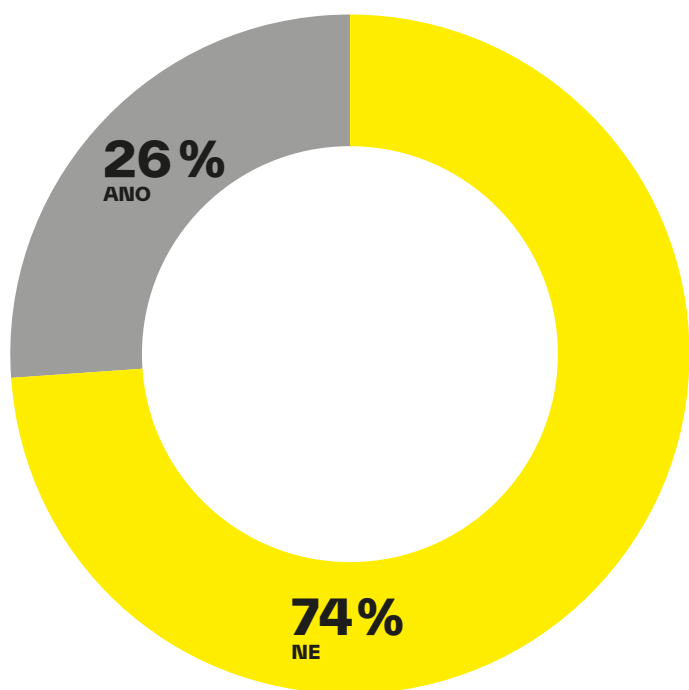
08. Koupili jste umělecké dílo v roce 2022?
(Sběratelé)

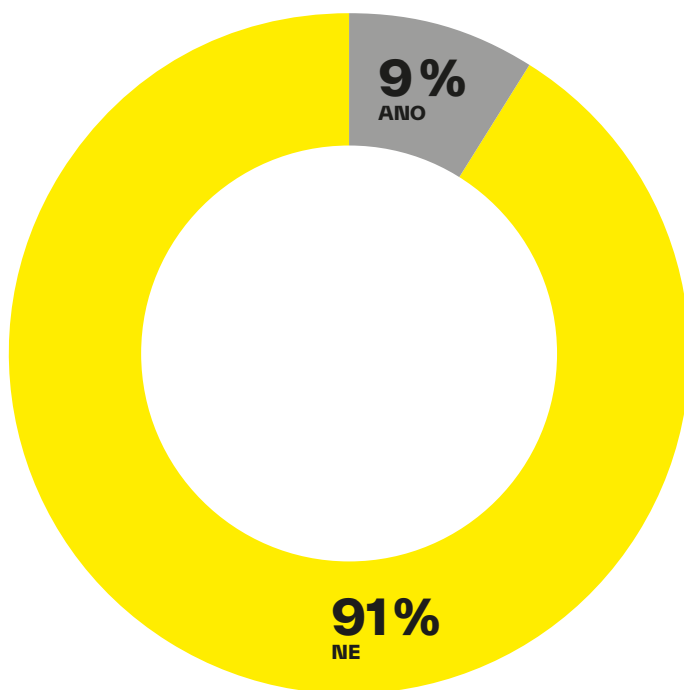
09. Koupili jste umělecké dílo v roce 2022?
(Vlastníci)

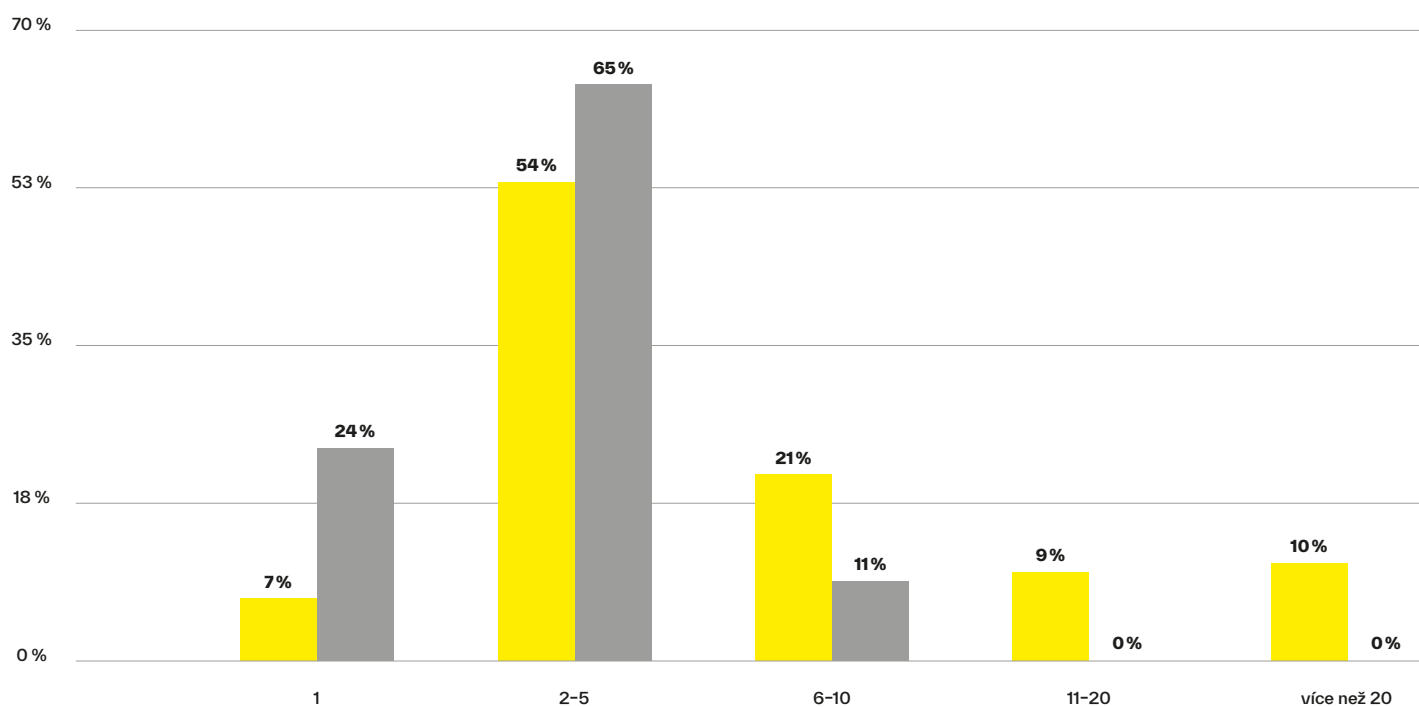
10. Prodali jste umělecké dílo v roce 2022?
(Sběratelé)

11. Prodali jste umělecké dílo v roce 2022?
(Vlastníci)

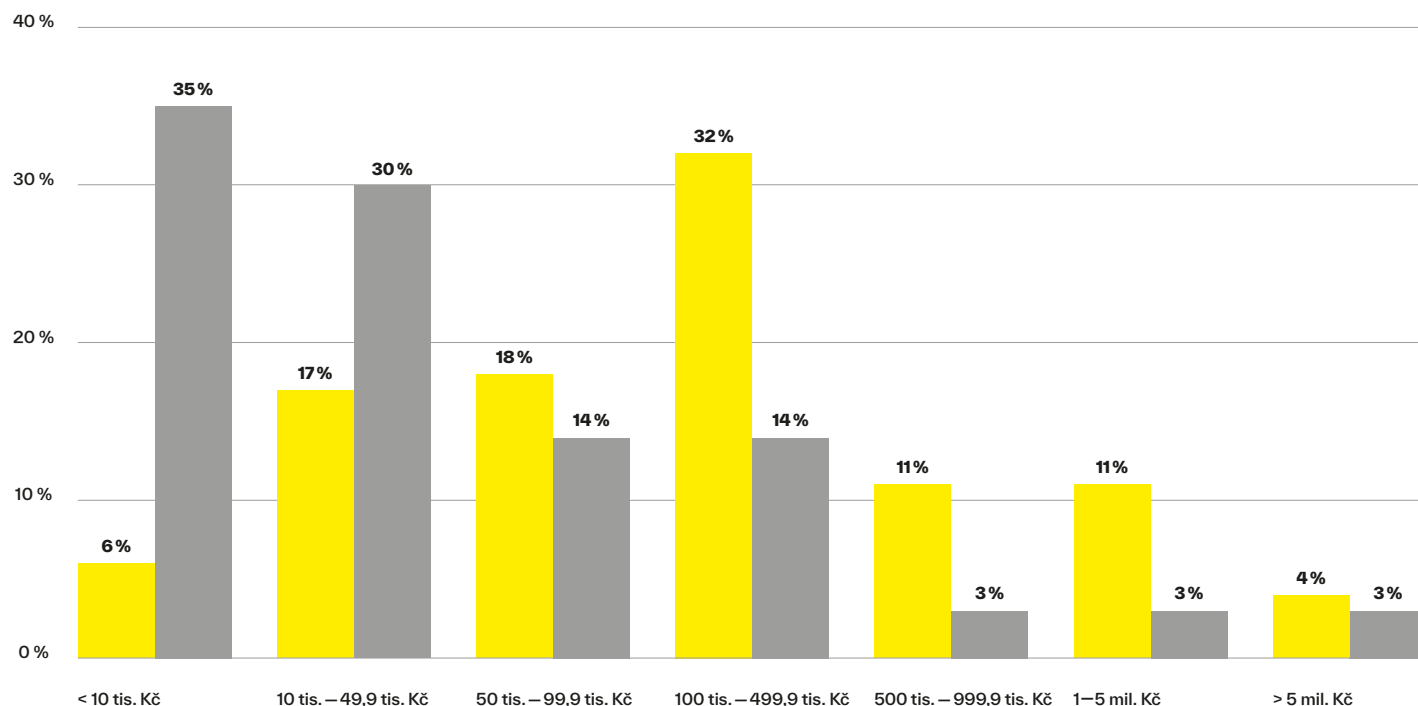

12. Kolik uměleckých děl jste loni koupili?
(Podíly sběratelů a vlastníků, kteří nakoupili umění v roce 2022)

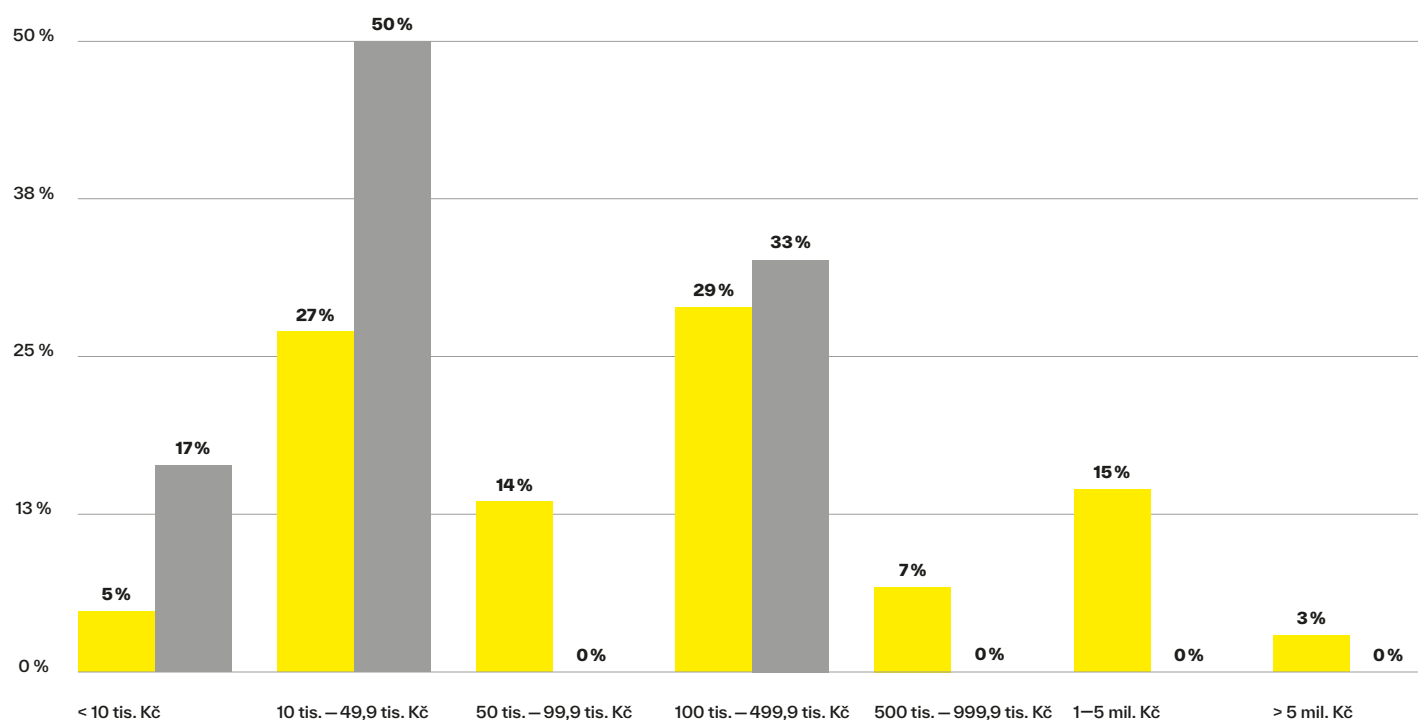
13. V jaké celkové hodnotě jste loni koupili umělecká díla?

(Podíly sběratelů a vlastníků, kteří koupili umělecké dílo v roce 2022)

14. V jaké celkové hodnotě jste loni prodali umělecká díla?

(Podíly sběratelů a vlastníků, kteří prodali umělecké dílo v roce 2022)

Sběratelé a vlastníci, kteří se zúčastnili letošního průzkumu, byli loni z valné většiny na trhu aktivní. Mezi sběrateli 82 procent z nich loni nejméně jedno umělecké dílo koupilo a 26 procent nejméně jedno dílo prodalo. Z vlastníků loni nakupovalo 57 procent a prodávalo 9 procent nejméně jedno umělecké dílo. Potvrdilo se tak zjištění z loňského Art Reportu, že sběratelé a vlastníci především nakupují a umělecká díla si zpravidla nechávají a zbavují se jich jen výjimečně.

Sběratelé loni nejčastěji, v 54 procentech případů, koupili od dvou do pěti děl. Více než tři čtvrtiny z této skupiny za nakoupená díla zaplatily do půl milionu korun. Více než dvacet děl si pořídilo 10 procent sběratelů, z nichž třetina za díla vydala více než milion korun. Mezi kupujícími více než dvaceti děl převládali sběratelé, kteří se sbírání věnují přes 10 let (76 %). Mezi vlastníky koupilo dvě až pět děl 65 procent oslovených. Více než deset uměleckých děl si v této skupině nepořídil nikdo.

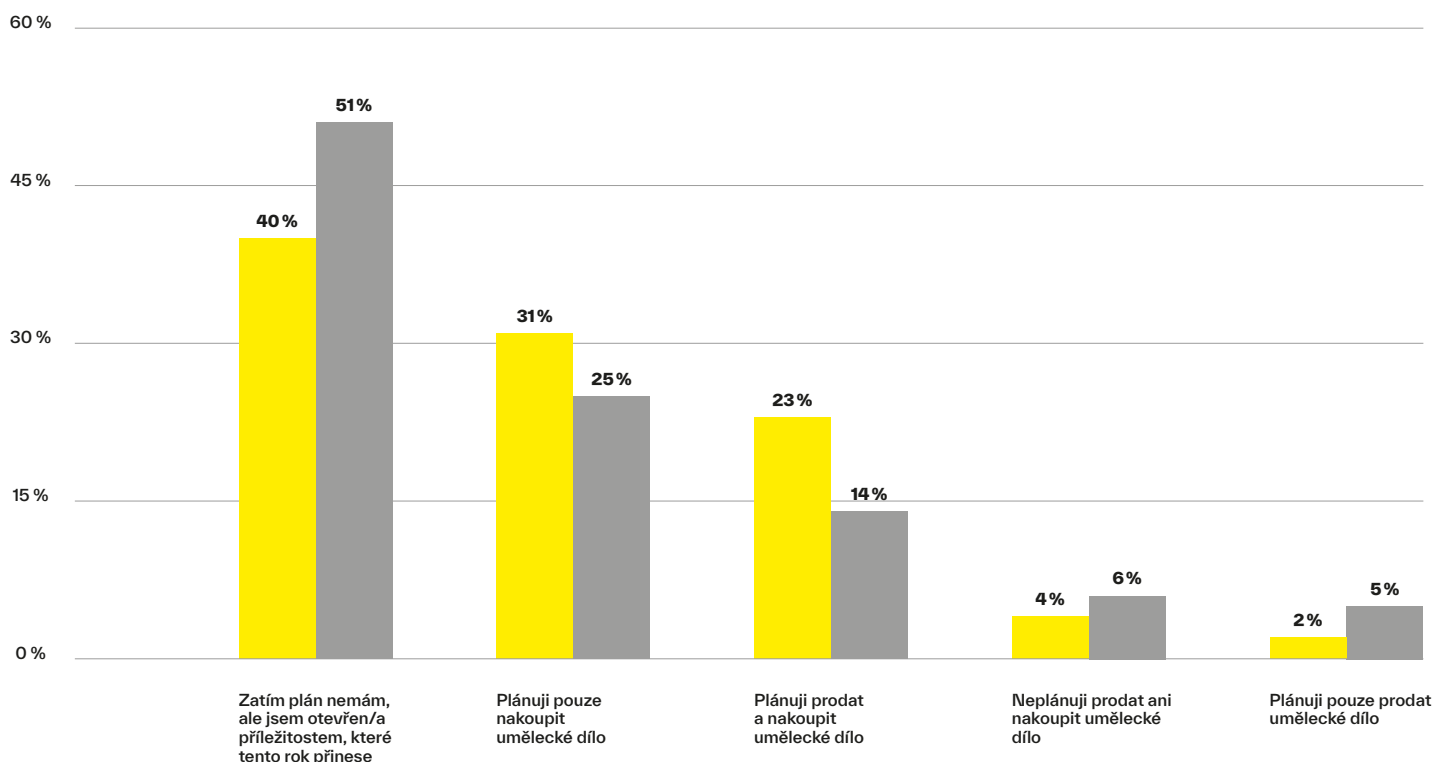
Sběratelé jsou ochotni za umělecká díla utratit výrazně více peněz než vlastníci. Zatímco dvě třetiny vlastníků loni utratily maximálně 50 tisíc korun, stejně velká skupina sběratelů se vešla do částky půl milionu korun. Přičemž částku mezi 100 tisíci a 500 tisíci korunami za umění loni utratila třetina sběratelů. Více než milion korun nechalo na aukcích, v galeriích a u umělců 15 procent sběratelů.

Pro lepší představu, z více než sedmi a půl tisíc prodaných položek na sálových aukcích se jich do půl milionu korun loni vešlo 95 procent. Za více než milion korun se loni na aukcích prodalo 221 obrazů, soch a dalších artefaktů.

Většina sběratelů (61 %) loni prodala umělecká díla za méně než půl milionu korun. Za více než milion korun prodalo svá díla 18 procent sběratelů. Mezi vlastníky se polovina zbavila uměleckých děl za méně než 50 tisíc korun.

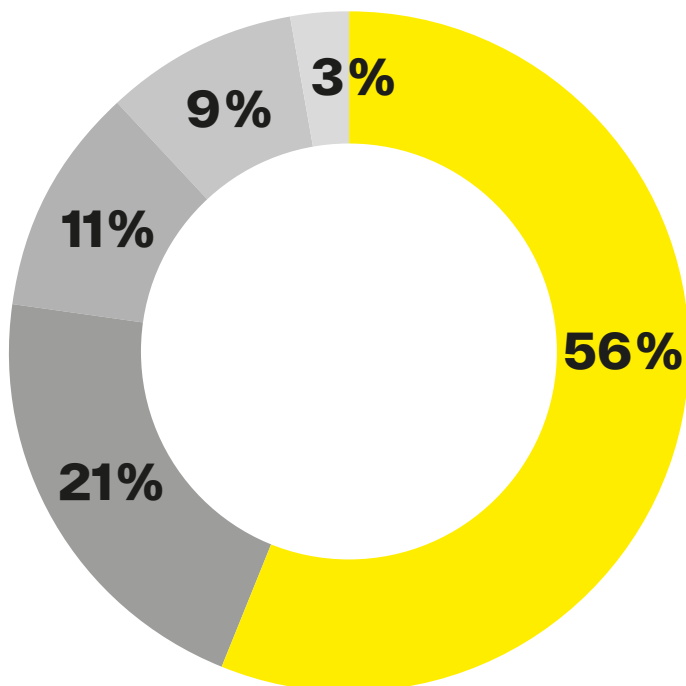
V roce 2023 plánuje 31 procent sběratelů pouze nakupovat umělecká díla. Necelá čtvrtina hodlá koupit i prodat umění. Na 40 procent sběratelů zatím nemá konkrétní plán na rok 2023.

15. Co plánujete v oblasti umění v roce 2023?
(Sběratelé, vlastníci)

Místa a způsob nákupu

17. Jakým způsobem se nejčastěji účastníte sálových aukcí? (Sběratelé)

- Připojují se k aukci pomocí online platformy
- Osobně v sále
- Na základě písemného limitu
- Dražím po telefonu
- Zastupuje mě najatý obchodník

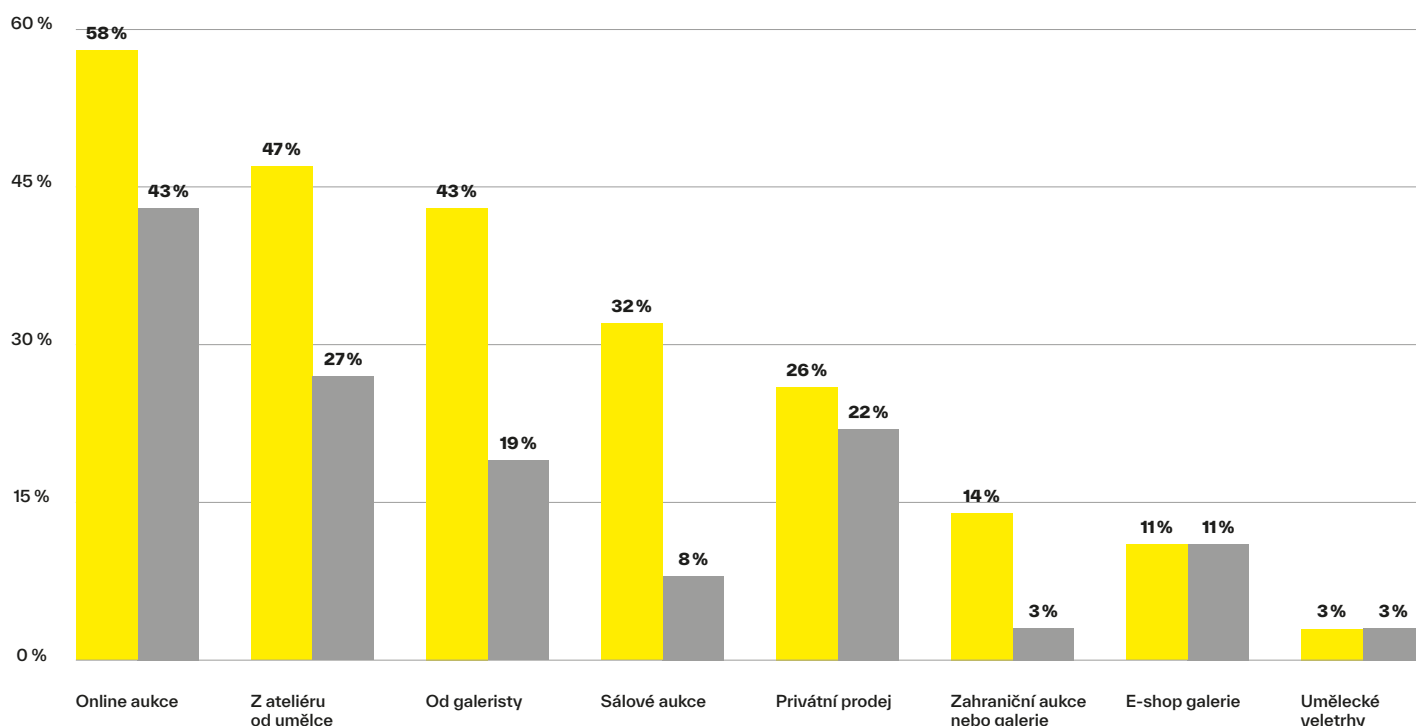
Pokud jde o místo, kde sběratelé loni nakupovali umělecká díla, nevymykali se z dlouhodobého vzorce, jak ho uvedli v loňském vydání Art Reportu. Nejčastěji nakupovali umění v online aukcích, následovaly přímé nákupy od umělců v jejich ateliérech a od galeristů. Na sálových aukcích loni pořídilo umělecké dílo 32 procent sběratelů. Mezi vlastníky loni také dominoval nákup na online aukcích, až na druhé příčce se umístily nákupy od umělců v ateliérech. V loňském Art Reportu vlastníci uvedli opačné pořadí na prvních dvou místech.

Na online aukcích se zpravidla prodávají levnější umělecké předměty. Z databáze serveru Artplus vyplývá, že zhruba 85 procent prodaných položek se vejde do 50 tisíc korun. Je proto pochopitelné, že kupující na online aukcích utratili loni za umělecká díla méně než sběratelé, kteří si šli pro obrazy, sochy či grafiky přímo do ateliéru nebo na sálovou aukci.

Tři čtvrtiny sběratelů, kteří nakupovali na online aukcích, za nová díla utratily do půl milionu korun, přičemž třetina těchto sběratelů loni za umění vydala od 100 do 500 tisíc korun. Ze sběratelů, kteří se vydali pro umění přímo k umělcům, jich přes dvě třetiny loni utratily za umělecká díla od 100 tisíc až do pěti milionů korun. Ze sběratelů, kteří kupovali na sálových aukcích, jich 70 procent za umění loni utratilo více než 100 tisíc korun.

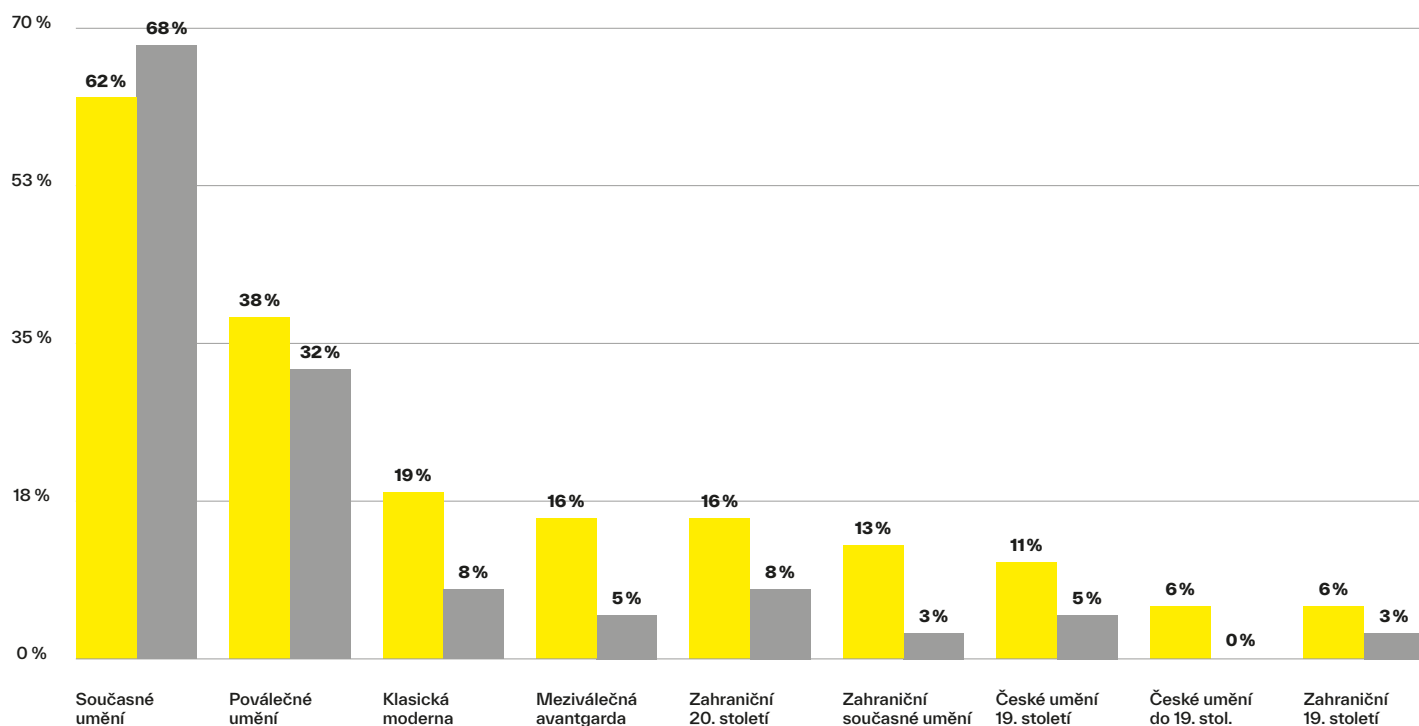
Dražby na sálových aukcích se kupující mohou účastnit několika způsoby. Mezi sběrateli bylo loni nejoblíbenější připojení k dražbě přes některou z internetových platform, na kterých mohou aukci sledovat a zároveň dražit. Tuto formu preferovalo 56 procent sběratelů, kteří se zúčastnili průzkumu. Přibližně pětina sběratelů se účastní dražby přímo v sále. Necelá čtvrtina preferuje podání písemného limitu, dražbu po telefonu nebo se nechá zastoupit najatým obchodníkem.

16. Kde jste loni nakupovali umělecká díla?

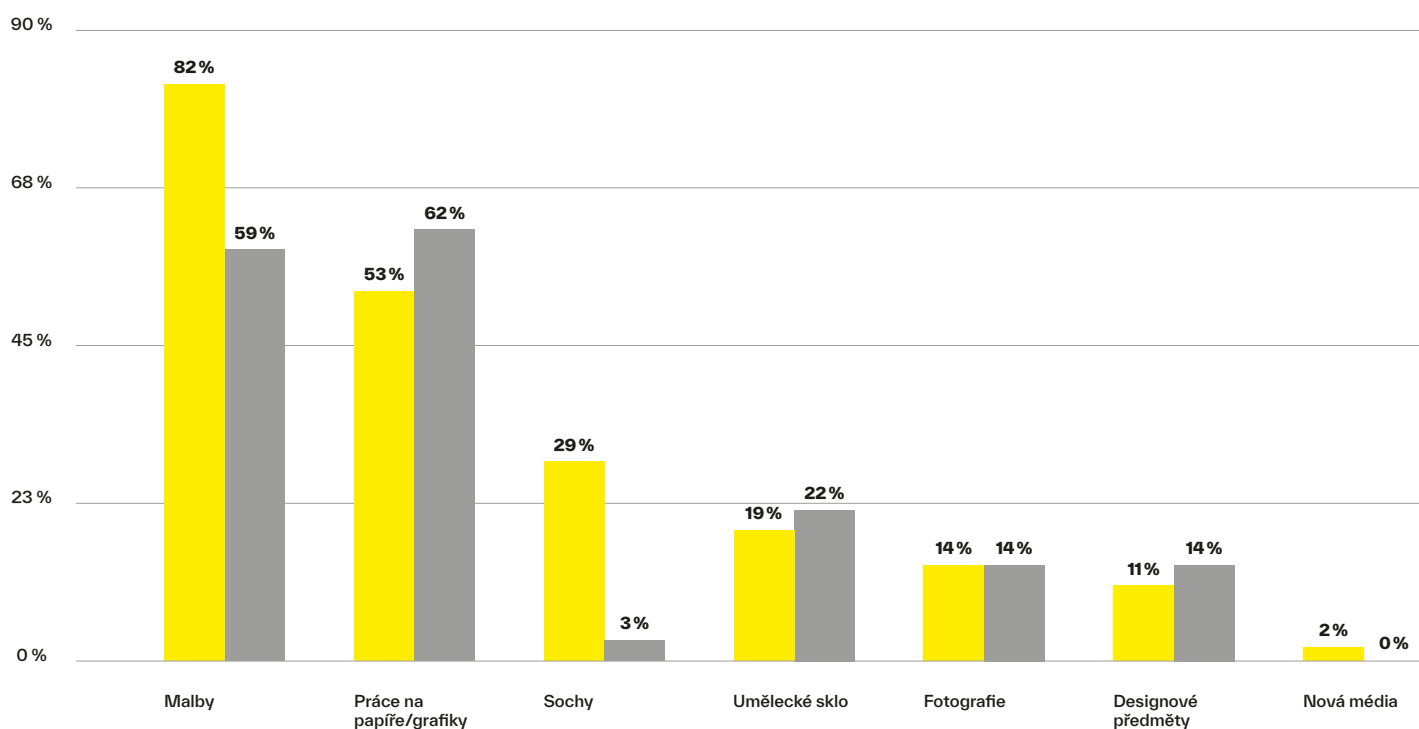

Co sběratelé a vlastníci kupují

18. Dílo z jakého segmentu/období jste si loni pořídili?

19. Jaký typ umění jste loni koupili?

Motivy při rozhodování o koupi umění

Sběratelé ani vlastníci se loni neodchýlili od svých dlouhodobých preferencí, jak je uvedli v prvním vydání Art Reportu. U obou kategorií loni převládaly nákupy českého současného umění (62 % sběratelů, 68 % vlastníků). Díla současných českých autorů preferují zejména sběratelé třicátníci a čtyřicátníci. Druhým nejoblíbenějším segmentem bylo poválečné umění, třetí nejoblíbenější zůstala česká klasická moderna. Z dat o loňských nákupech lze vyvodit, že k meziválečnému umění se přiklání více střední a starší generace sběratelů (50 let a starší).

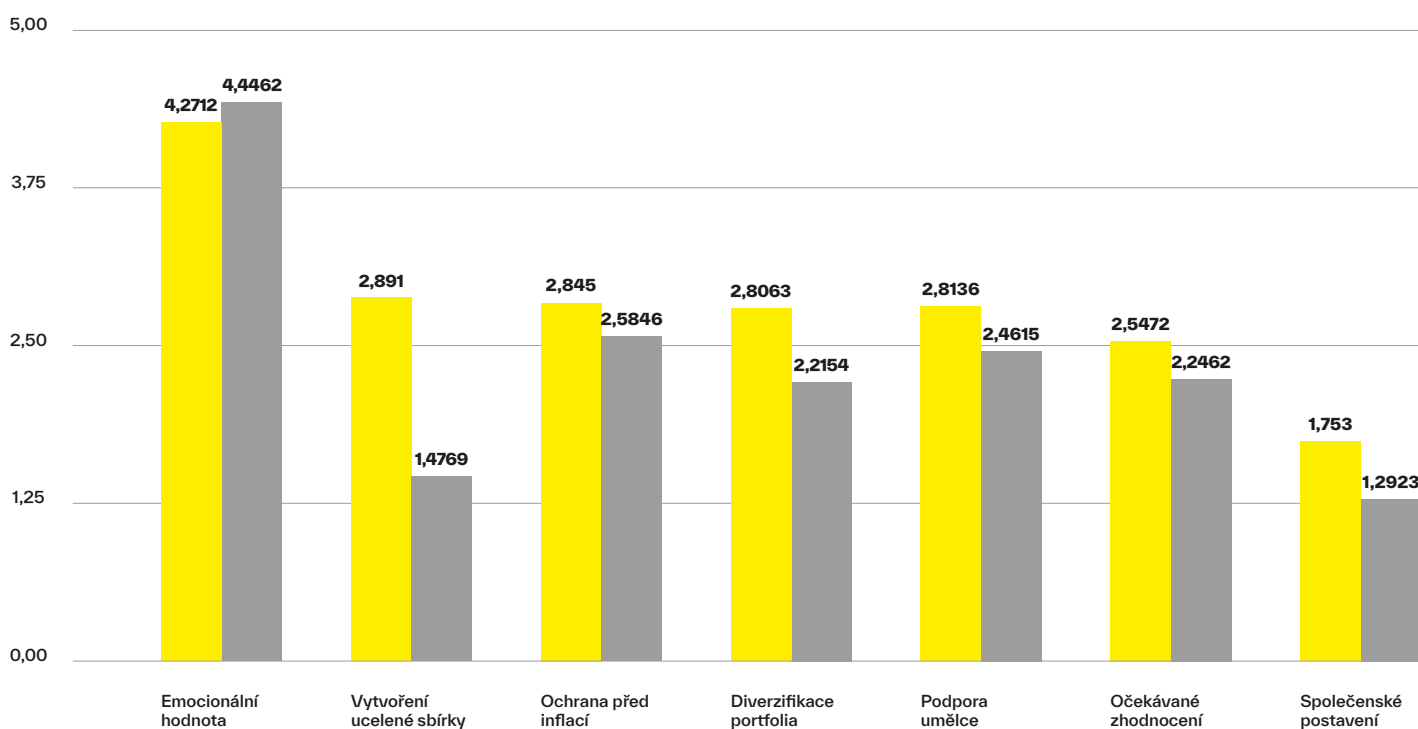
Ve srovnání s prvním vydáním Art Reportu se lehce zvýšil podíl sběratelů, kteří si pořídili umělecká díla zahraničních autorů ze 20. století (13 % vs. 16 %). Tyto nákupy volili sběratelé, kteří už vlastní více než deset uměleckých děl. K zahraničnímu umění, současnému a z 20. století, tíhnou více sběratelé, kteří se sbírání věnují tři až pět let, a sběratelé, kteří navazují na rodinnou sběratelskou tradici. Více ho měli loni tendenci pořizovat sběratelé padesátníci.

Mezi sběrateli, kteří loni nakupovali také na sálových a online aukcích, byl téměř vyrovnaný podíl současného a poválečného umění v celkových nákupech. Pokud by se z tohoto nákupního mixu odečetlo současné umění, které se na sálových aukcích obchoduje jen okrajově, a tudíž ho sběratelé museli kupovat jinde, odráží skladba nákupů poměrně dobře celkovou strukturu aukčního trhu. Právě poválečné umění tvoří podle počtu prodaných položek nejpočetnější segment v sálových aukcích, s odstupem ho následují umělecká díla vytvořená v meziválečném období.

Stejně jako v loňském Art Reportu dominuje mezi sběrateli v oblíbenosti malba. Toto médium si loni pořídilo 82 procent sběratelů. Až s odstupem (53 % sběratelů) figurují na druhém místě práce na papíře a grafiky. Mezi vlastníky je poměr nákupu v těchto dvou médiích vyrovnanější (62 % koupilo práce na papíře, 59 % malby). Třetí nejoblíbenější typ umění, který si loni sběratelé pořizovali, byly sochy (29 % sběratelů). Na třetím místě u vlastníků umění skončilo umělecké sklo (22 % vlastníků). Na okraji zájmu zůstala loni u sběratelů i vlastníků nová média.

20. Jak důležité pro vás při nákupu uměleckých děl v roce 2022 byly následující motivy?

(průměrná známka ze škály 1-5;
1 = nejméně, 5 = nejvíce)

Při rozhodování o koupi konkrétního uměleckého díla se sběratelé a vlastníci loni nejvíce rozhodovali podle emocionální hodnoty daného díla. Tento motiv je tradičně pro milovníky umění nejdůležitější, protože s uměleckými díly žijí, téměř každý den se na ně dívají a chtějí, aby je oslovovala emocionálně a intelektuálně. Respondenti průzkumu měli význam jednotlivých motivů pro rozhodování o nákupu ohodnotit známkou od 1 do 5, kdy známka 5 znamenala nejsilnější vliv. Emocionální hodnota získala u sběratelů průměrnou známku 4,27 a u vlastníků 4,45. Ve srovnání s loňským Art Reportem výrazně nabyla na významu emocionální hodnota také mezi novými sběrateli (doba sbírání 1 až 3 roky), kdy průměrná známka poskočila ze 4 na 4,52.

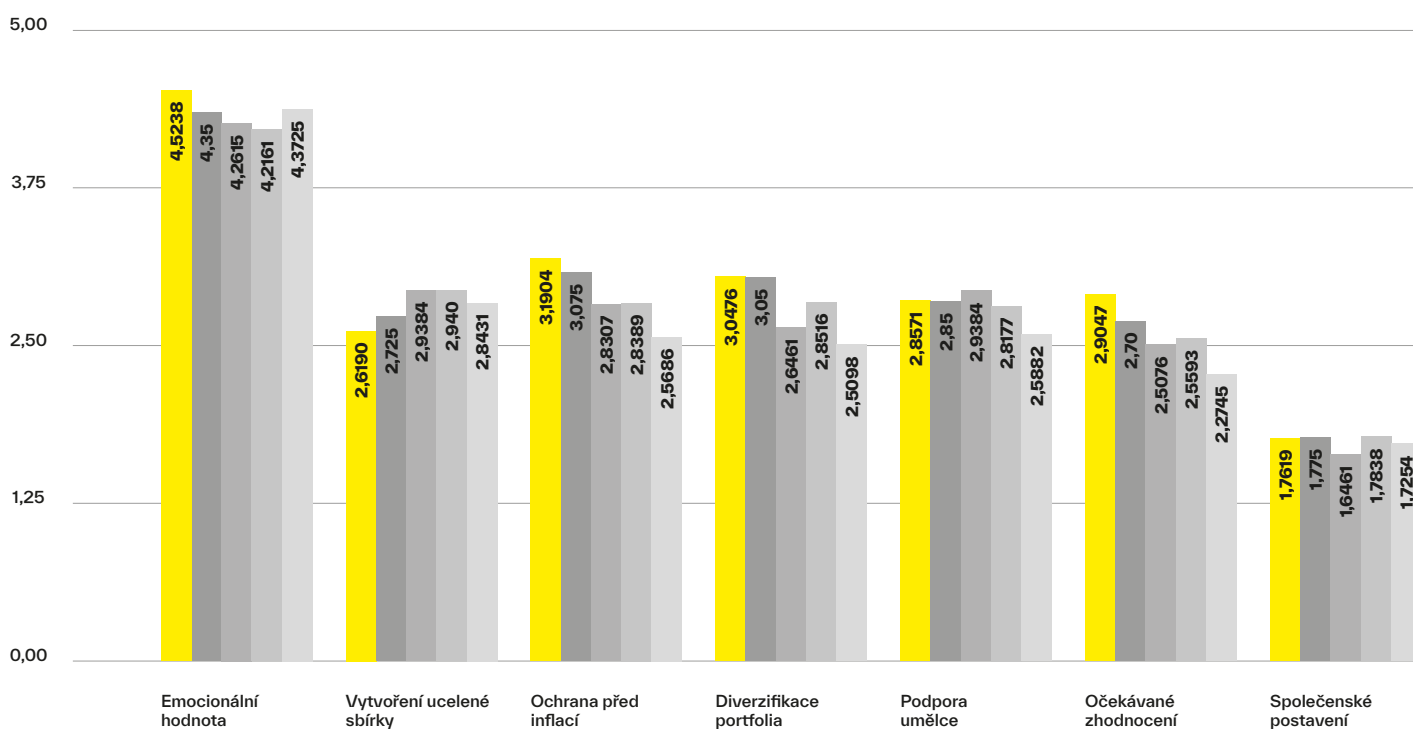
Druhým nejsilnějším vlivem na výběr kupovaného díla je mezi sběrateli snaha o vytvoření ucelené sbírky. Silněji vystupuje u sběratelů, kteří sbírají umění déle než pět let nebo navazují na rodinnou sběratelskou tradici. Nejvíce motiv vytvoření ucelené sbírky ovlivňuje při výběru sběratele, kteří vlastní díla v celkové hodnotě více než 100 milionů korun (průměrná známka 3,8). Čím menší hodnotu sbírka má, tím slabší je vliv tohoto motivu na nákupní rozhodnutí.

Ostatní motivy získaly průměrnou známku nižší než 3, což znamená průměrný vliv na rozhodování. V kategorii motivů s průměrným vlivem nejsilněji mezi sběrateli i vlastníky vystupuje finanční a investiční hledisko, ať už jde o ochranu před inflací, diverzifikaci celkového investičního portfolia nebo očekávané zhodnocení investice. Z toho vyplývá, že kupující sledují nejen cenu kupovaného díla, ale také kvalitu a potenciál zhodnocení do budoucna. Stejně jako z loňského Art Reportu, tak i z letošních dat vyplývá, že investiční a finanční hledisko je relativně důležitější pro sběratele s kratší historií sbírání a u mladších sběratelů, zejména dvacátníků, třicátníků a čtyřicátníků. Významné je ale také u sběratelů, jejichž kolekce má hodnotu vyšší než 100 milionů korun.

21. Jak důležité pro vás při nákupu uměleckých děl v roce 2022 byly následující motivy?

(sběratelé podle doby sbírání umění, průměrná známka ze škály 1–5; 1 = nejméně, 5 = nejvíce)

- 1–3 roky
- 3–5 let
- 5–10 let
- > 10 let
- Navazují na sběratelskou tradici v rodině

Faktory ovlivňující nákupní rozhodnutí v roce 2022

Při hodnocení loňského rekordního roku na aukčním trhu s uměním a hledání důvodů, které za rekordy stály, se v médiích často skloňují ekonomické vlivy jako vysoká inflace, hrozící ekonomická recese nebo propady na trzích finančních aktiv. Všechny tyto faktory by měly nahrávat prodeji umění jako alternativního aktiva pro dlouhodobé uložení peněz. Výsledky průzkumu mezi sběrateli ovšem tyto hypotézy úplně nepotvrzují. Navíc v hodnocení ekonomických vlivů se sběratelé, kteří se průzkumu zúčastnili, poměrně hodně rozcházejí s prodejci, kteří čerpali informace ze setkání se svými klienty.

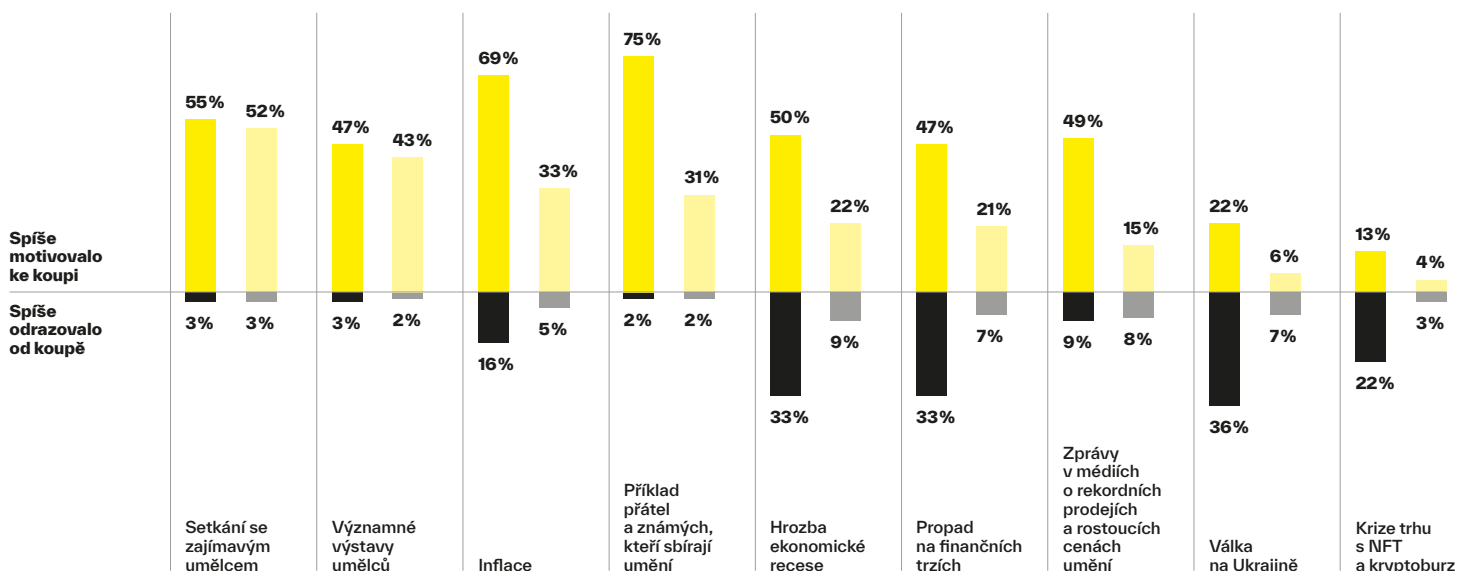
Sběratelé uvádějí jako nejsilnější vlivy, které je spíše motivovaly ke koupi umění, setkání se zajímavým umělcem (52 % sběratelů uvedlo, že je spíše motivovalo ke koupi) a významné výstavy (43 %). Podobné hodnocení uvádějí také prodejci, když posuzují chování svých klientů v loňském roce. Tento výsledek odpovídá tomu, že při výběru díla u sběratelů výrazně převládá emocionální hodnota díla. Právě tuto emoci a zážitek z díla jinde než na výstavě či v umělcově ateliéru bezprostředně nezažijí. Setkání se zajímavým umělcem nejvíce oceňovali sběratelé třicátníci a čtyřicátníci.

Ekonomické vlivy na nákup umění v loňském roce byly významné pro menšinu sběratelů. Vysoká inflace motivovala ke koupi třetinu sběratelů, přičemž nejcitlivější k vlivu inflace byli mladí sběratelé do 30 let a třicátníci. Proti tomu 69 procent prodejců uvádí, že mezi jejich klienty byl tento vliv významný pro koupi uměleckého díla. Podobné je to také s vlivem hrozby ekonomické recese. Mezi sběrateli uvedlo 22 procent, že je tato hrozba spíše motivovala ke koupi. U svých klientů ovšem stejné chování pozorovala polovina obchodníků. Pohled sběratelů a prodejců se liší také v případě zpráv v médiích o rostoucích cenách a rekordních prodejích. Zatímco sběratelé nechávaly tyto zprávy poměrně chladné a ke koupi jich motivovaly jen 15 procent, mezi prodejci necelá polovina uvedla, že jejich klienti se kvůli zprávám v médiích ke koupi spíše přikláněli. Podobné je to také s vlivem loňských propadů na finančních trzích a hledáním jiného typu aktiva pro bezpečné uložení peněz.

Zajímavý je také rozdíl ve vnímání vlivu přátel na nákup umění. Zatímco 31 procent sběratelů uvedlo, že je příklad přátel spíše motivoval k nákupu, totéž o svých klientech uvedly tři čtvrtiny obchodníků. Válka na Ukrajině na rozhodování sběratelů prakticky vliv neměla. Více než třetina obchodníků ovšem uvádí, že jejich klienty válka od koupě spíše odrážela.

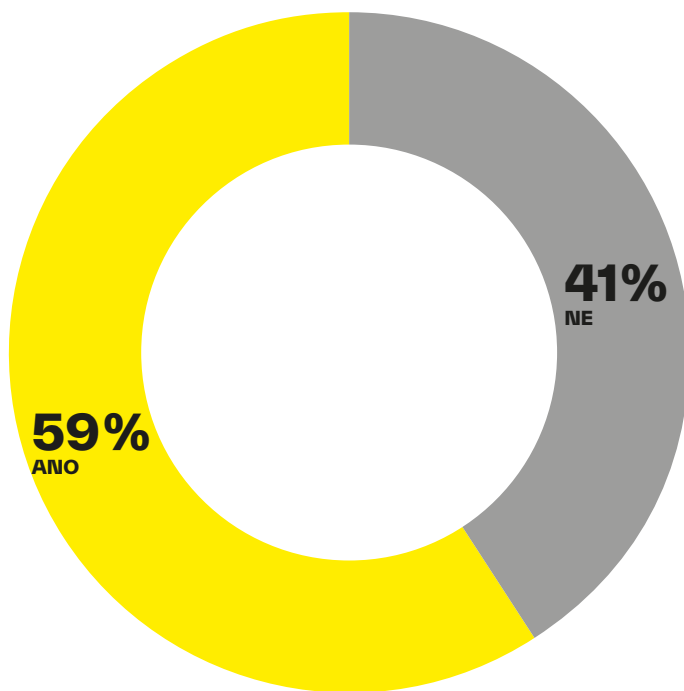
22. Jak vás / vaše klienty ohledně nákupu umění v roce 2022 ovlivnily následující faktory?

■ prodejci ■ sběratelé
vliv na rozhodování klientů

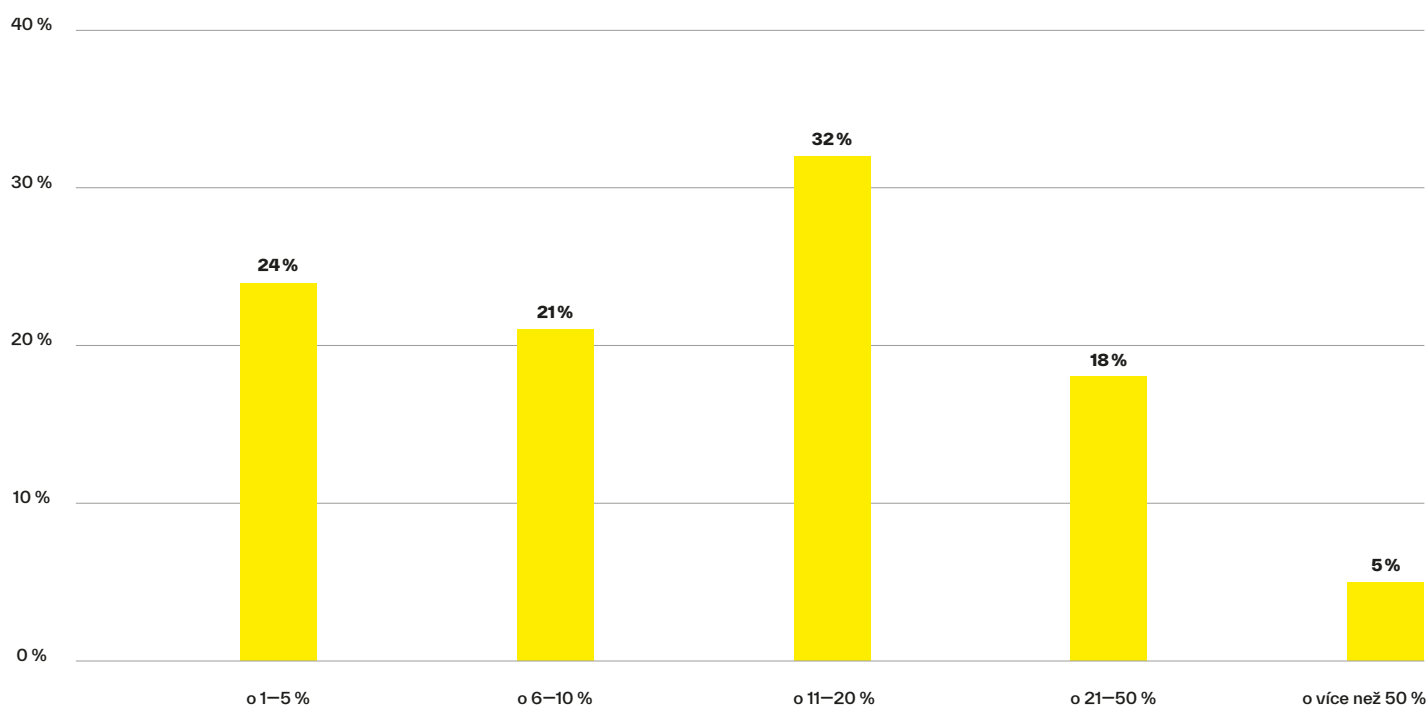

Noví sběratelé a kupci umění

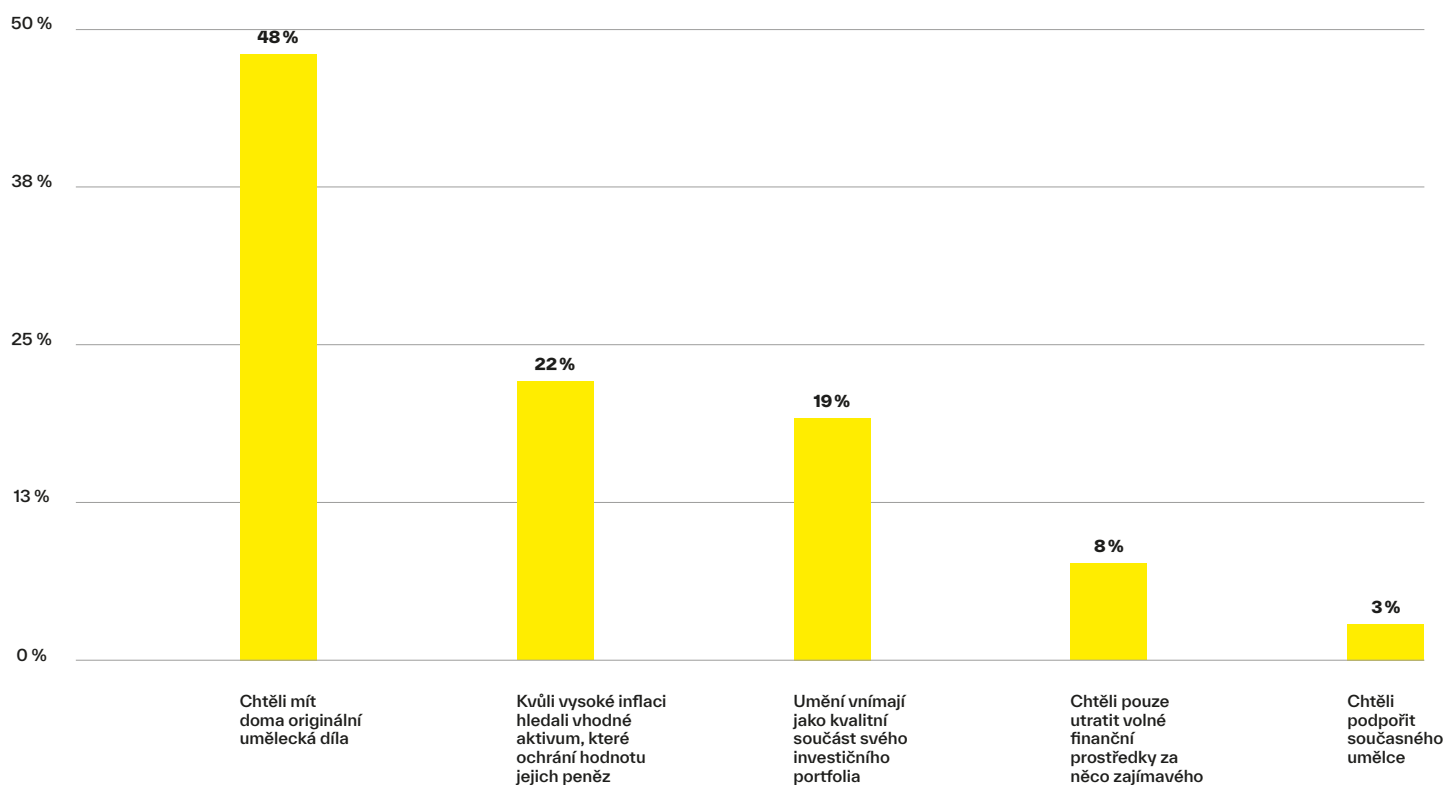
23. Zaznamenali jste v roce 2022 přírůstek klientů nebo zájemců o nákup umění ve srovnání s rokem 2021?
(Prodejci)

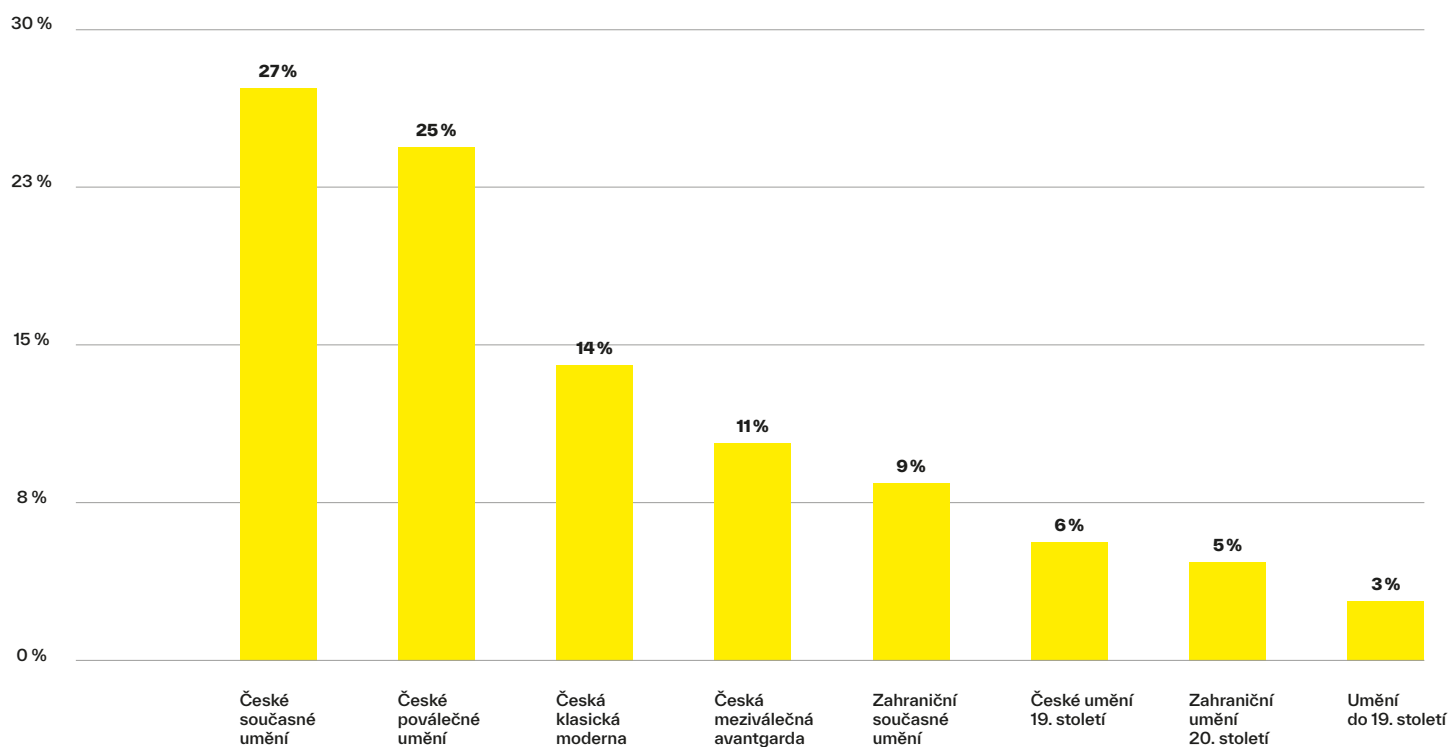
24. Zaznamenali jste v roce 2022 přírůstek klientů nebo zájemců o nákup umění ve srovnání s rokem 2021?
(podíl odpovědí prodejců, kteří registrovali přírůstek klientů)

25. S jakou hlavní motivací pro koupi uměleckého díla k vám noví zákazníci/zájemci o nákup umění v roce 2022 přišli?
(Prodejci)

26. O jaký segment/období se noví zákazníci/zájemci o nákup uměleckého díla v roce 2022 nejvíce zajímali?
(Prodejci)

Fenomémem posledních let na trhu s uměním je příliv nových zájemců o nákup umění. Tento trend zesílil už v době covidové pandemie, kdy se lidé začali více zabývat prostředím, v němž žijí, a zároveň měli dost peněz na koupi uměleckých děl. Příchod nových kupujících do galerií a na aukce byl také jedním z faktorů, který pomohl aukčním síním k loňským rekordům.

Potvrzují to data od obchodníků s uměním. Necelých 60 procent prodejců v průzkumu uvedlo, že v roce 2022 zaznamenali přírůstek nových klientů. Necelá třetina z nich hlásila nárůst počtu klientů o 11 až 20 procent. Přibližně čtvrtina prodejců zaznamenala růst počtu klientů o více než 20 procent.

Nejčastěji tito nováčci podle obchodníků přicházeli do galerií s cílem pořídit si originální umělecké dílo (49 %). Pětina prodejců uvádí, že noví zájemci o koupi uměleckého díla přišli kvůli obavám z vysoké inflace nebo s cílem rozšířit své investiční portfolio o kvalitní umění. Když měli prodejci ohodnotit motivy klientů pro výběr díla na škále od 1 do 5, kde 5 znamená nejsilnější motiv, tak mezi kupujícími převažuje při volbě díla jeho emocionální hodnota. Nicméně podle vnímání obchodníků se vysoko umístily také finanční motivy. Očekávané zhodnocení při budoucím prodeji, ochrana před inflací či diverzifikace investičního portfolia dostaly nadprůměrnou známku.

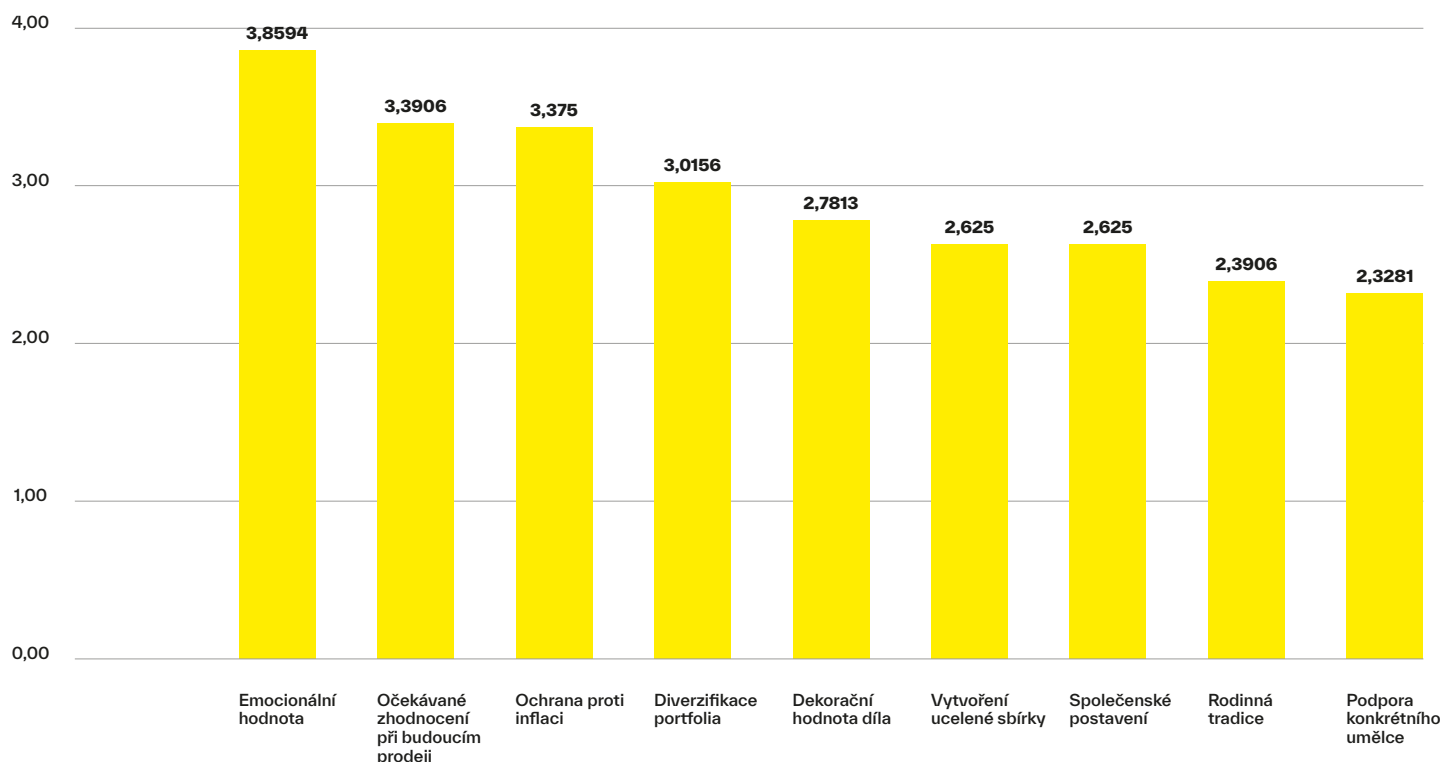
Nejvíce se noví kupující zajímali o nákup českého současného a poválečného umění, uvádí čtvrtina obchodníků. S odstupem pak registrovali zájem nováčků o českou klasickou modernu, meziválečnou avantgardu či nákup zahraničního současného umění.

Průzkum se letos mezi sběrateli zaměřil specificky také na skupiny začínajících sběratelů, kteří sbírají umění méně než tři roky. Některé charakteristiky, jak je tito sběratelé uvedli, do určité míry odpovídají tomu, jak hodnotí nováčky na trhu obchodníci.

Začínající sběratelé se do nákupu umění pustili, protože chtěli mít doma originální umělecké dílo nebo umění vnímají jako kvalitní investici. Zajímají se především o české současné umění. Až s velkým odstupem je láká koupě děl poválečných autorů a jen minoritně meziválečné české umění. Své první umělecké dílo koupili nejčastěji přímo od umělce v ateliéru nebo od galeristy. Méně častý byl u této skupiny první nákup na internetu, ať už v online aukci, nebo e-shopu vybrané galerie. Pro trh s uměním je pozitivní, že v naprosté většině tito noví sběratelé chtějí v nákupech umění pokračovat. Menší část má dokonce ambici vybudovat ucelenou sbírku. Noví sběratelé si jsou vědomi nebezpečí existence falz na trhu. Chrání se proti němu buď tím, že kupují současné umění, kde je toto riziko minimální, nebo nakupují u známých, prověřených a důvěryhodných obchodníků.

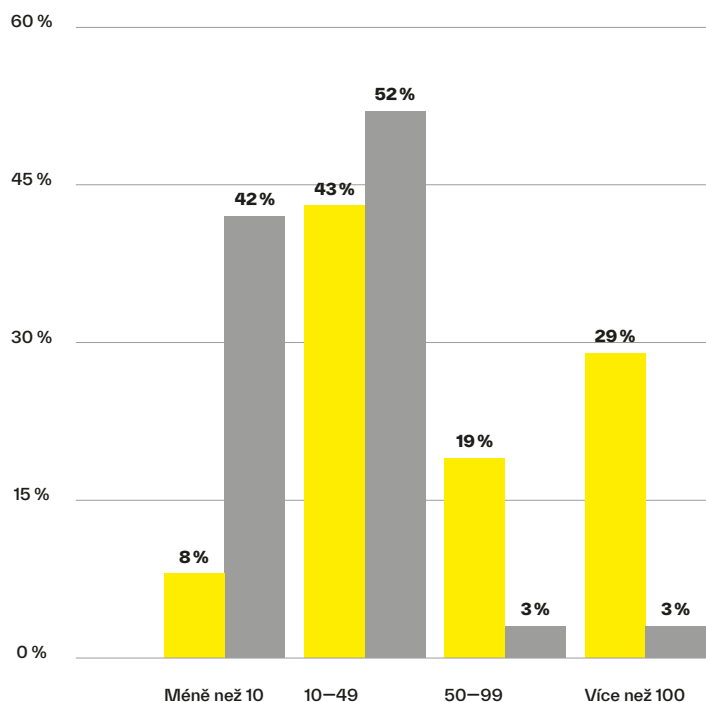
27. Podle vašich zkušeností, jak důležité byly motivy vašich klientů pro nákup uměleckého díla v roce 2022?

(Prodejci; průměrná známka ze škály 1-5; 1 = nejméně, 5 = nejvíce)

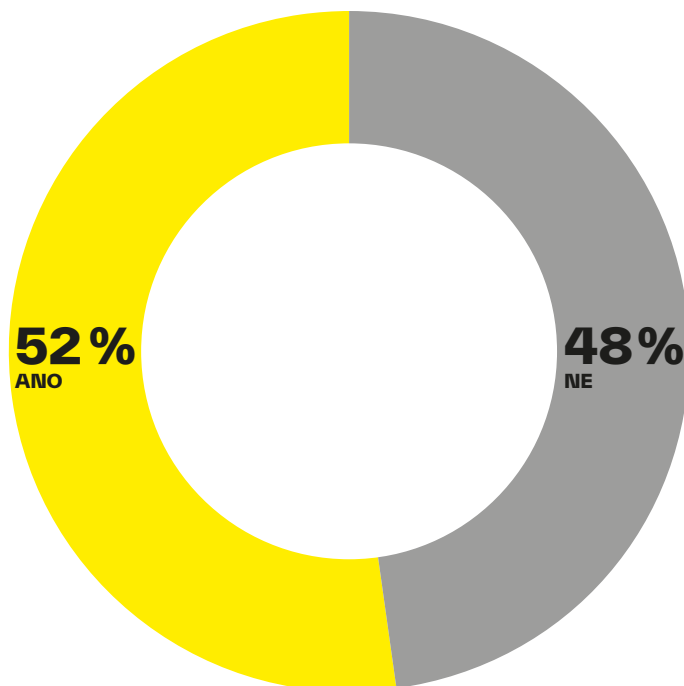
28. Kolik uměleckých děl aktuálně vlastníte?

■ Sběratelé
■ Vlastníci

30. Zajímáte se aktivně a pravidelně, jakou aktuální hodnotu mají vami vlastněná umělecká díla?

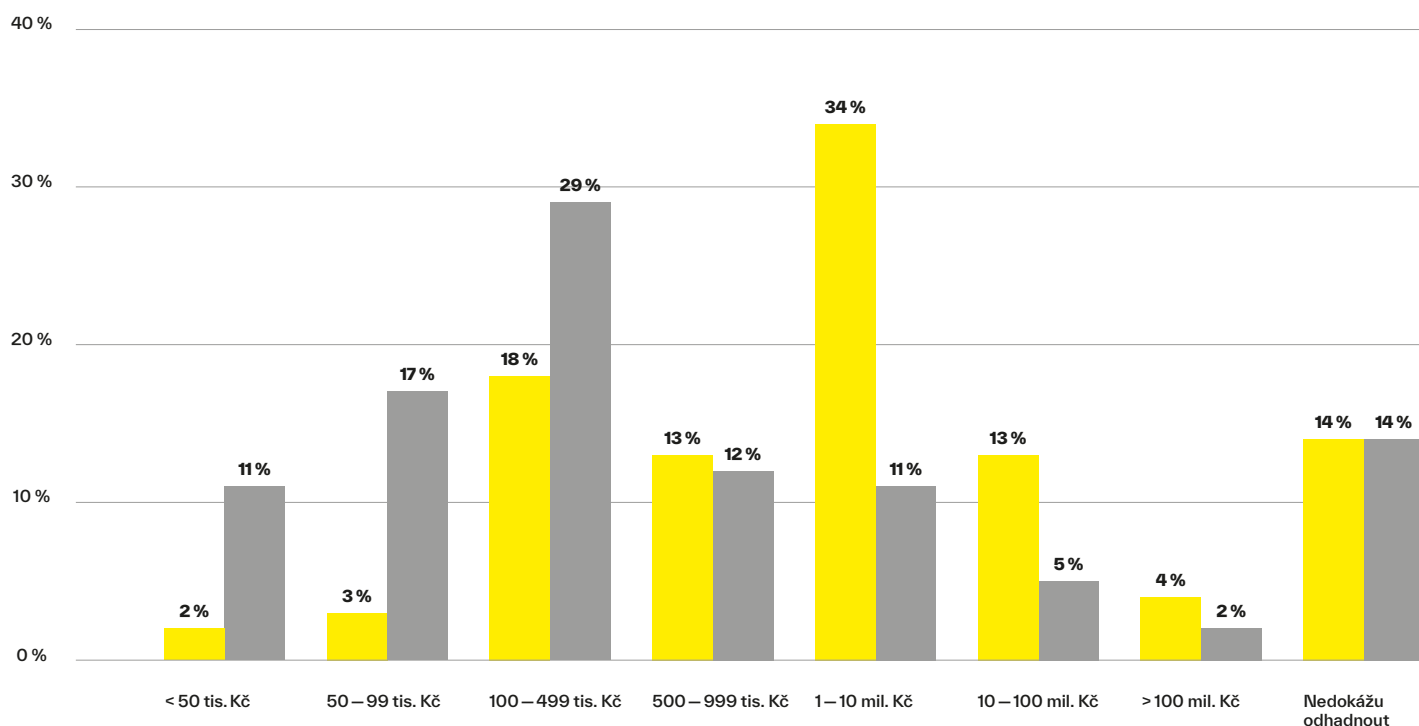
(Sběratelé)

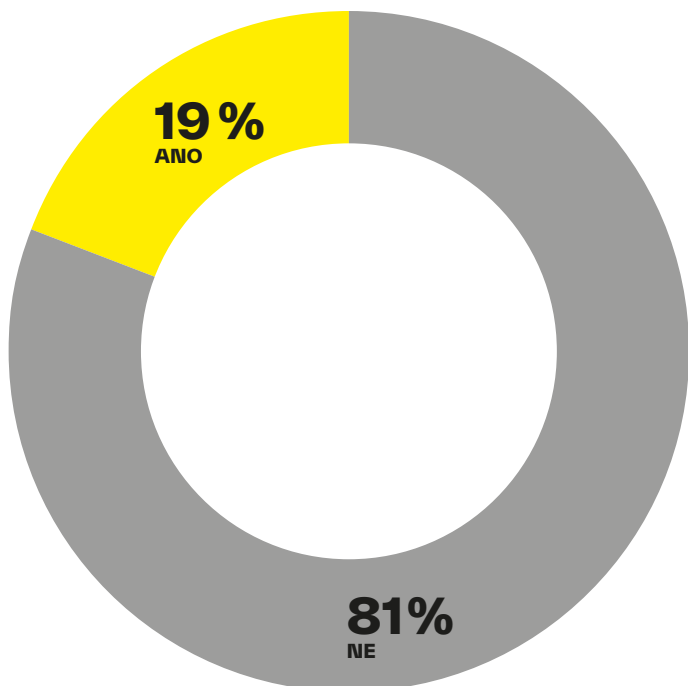
29. Kolik finančních prostředků máte uloženo v uměleckých dílech?

(Sběratelé; při svém odhadu vezměte v potaz aktuální odhadovanou hodnotu děl)

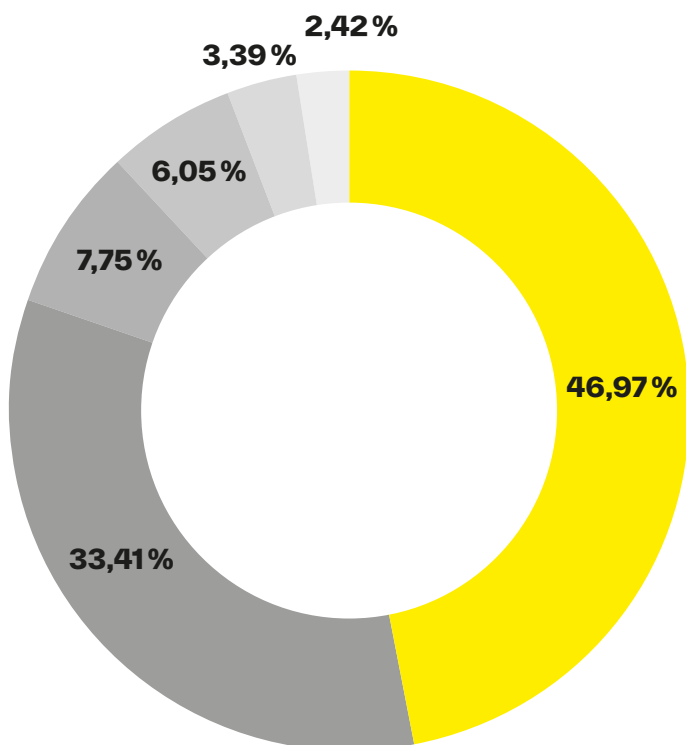
■ Sběratelé
■ Vlastníci

31. Zajímáte se aktivně a pravidelně, jakou aktuální hodnotu mají vámi vlastněná umělecká díla?
(Vlastníci)

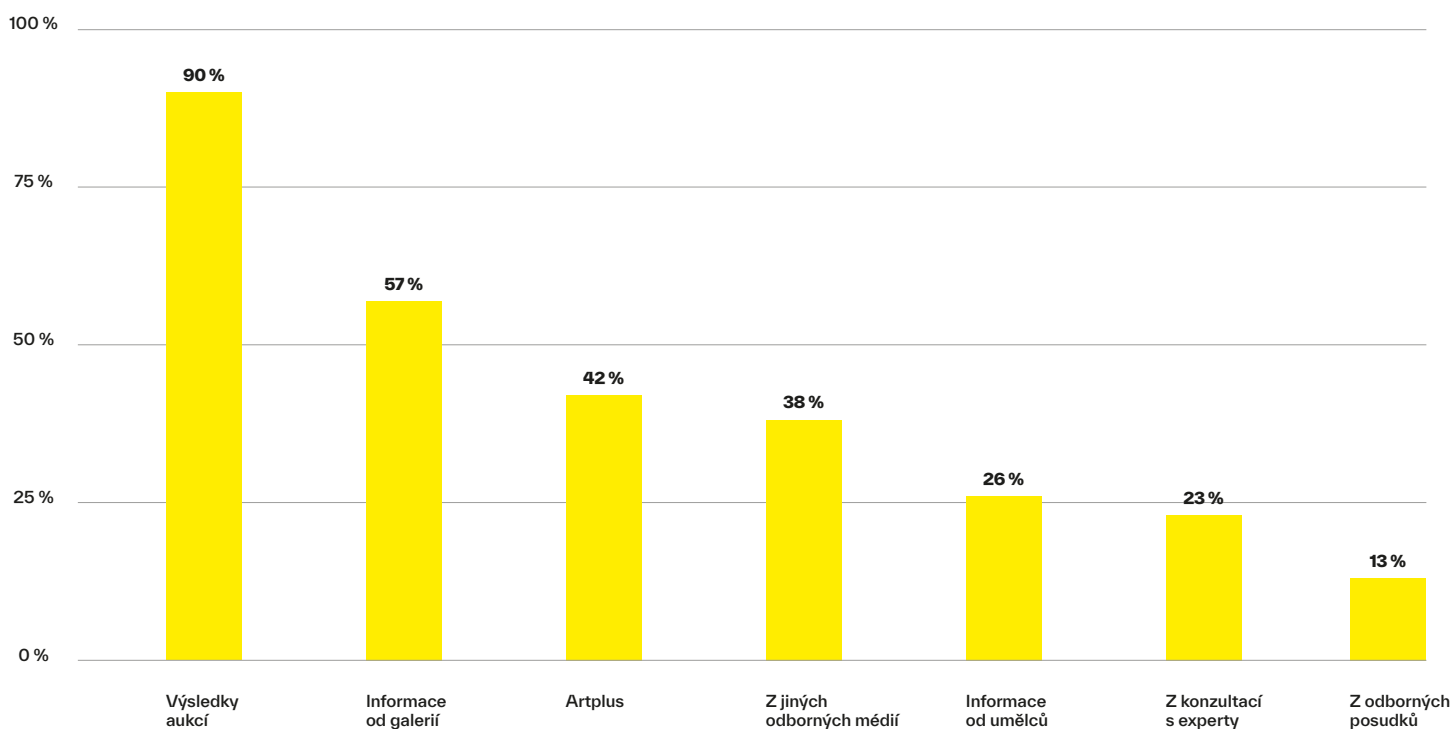

33. Uvažujete nad tím, jak se svou sbírkou naložíte v budoucnu?
(Sběratelé)

- Sbírku odkážu rodině
- Zatím nad tím neuvažuji
- Sbírku postupně rozprodám, rodině odkážu finanční prostředky
- Uvažuji nad tím jinak
- Pro sbírku připravím vlastní instituci
- Sbírku věnuji nějaké instituci

32. Z jakých zdrojů získáváte informace, podle nichž odhadujete aktuální hodnotu vámi vlastněných uměleckých děl?
(Sběratelé)

Necelá polovina sběratelů, kteří se zúčastnili průzkumu, má ve sbírce více než padesát uměleckých děl. Naopak mezi vlastníky, kteří nemají ambice programově nakupovat umění, se počet uměleckých děl ve více než 90 procentech zastavil na padesáti.

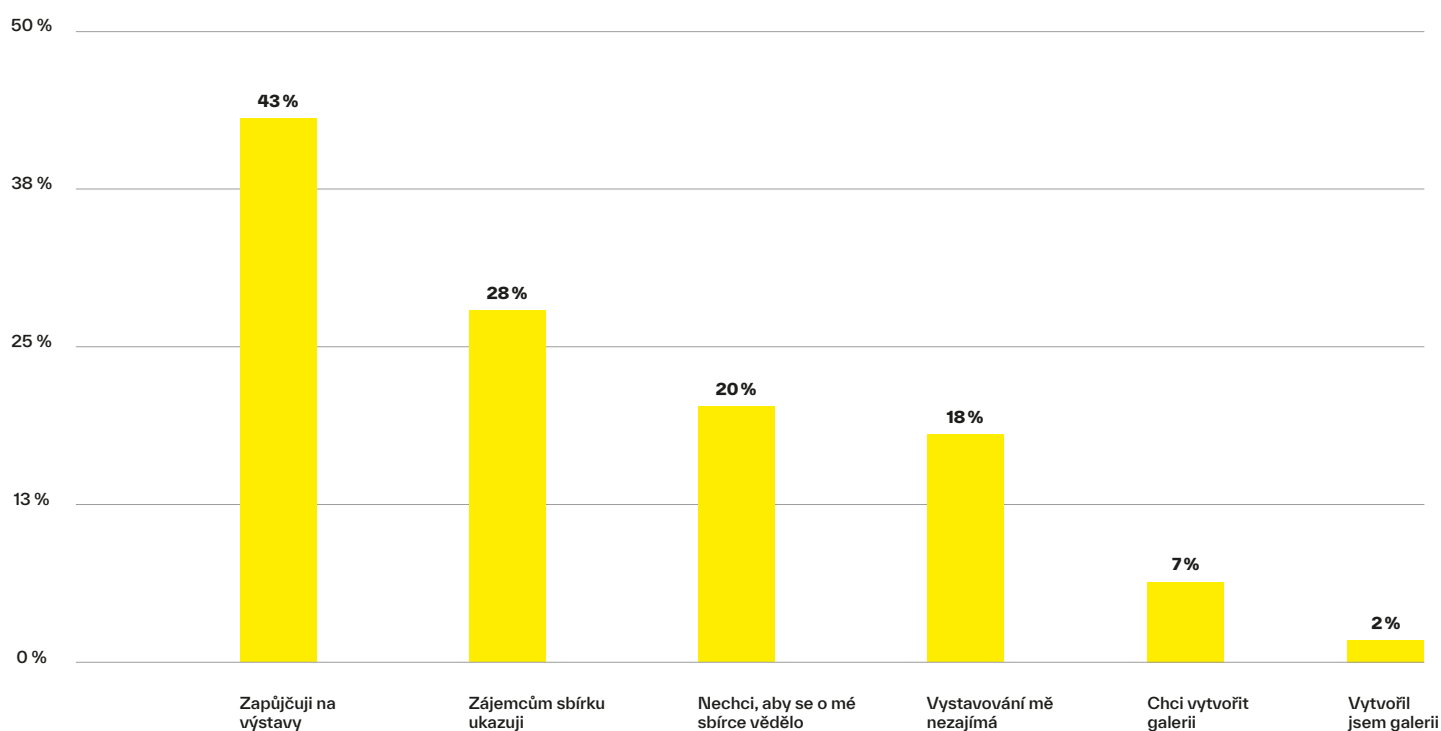
Polovina sbírek má hodnotu více než milion korun. Přes 10 milionů korun má v umění uloženo 17 procent sběratelů. Z vlastníků má doma umělecká díla v úhrnné hodnotě přes milion korun 15 procent respondentů. U nadpoloviční většiny se vejde do půl milionu korun.

Sběratelé a vlastníci se liší také v tom, nakolik si jsou vědomi hodnoty svých uměleckých děl a sledují ji. Více než polovina sběratelů sleduje hodnotu své sbírky, zatímco mezi vlastníky je takových lidí jen 19 procent. Nejčastěji sběratelé vycházejí z výsledků aukcí a informací galerií o cenách uměleckých děl. Necelá polovina sběratelů se opírá o údaje v databázi odborného serveru Artplus.

Dvě třetiny sběratelů už mají představu, jak se svou sbírkou v budoucnu naloží. Rodině ji chce odkázat 71 procent z nich. O postupném rozprodeji sbírky uvažuje 12 procent z této skupiny sběratelů. Pět procent z těchto sběratelů zvažuje, že pro sbírku vybuduje vlastní instituci, kde ji bude moci vystavovat.

Sběratelé jsou významnými účastníky uměleckého provozu. Jednak nákupem uměleckých děl podporují žijící tvůrce, jednak mohou pomoci zvyšovat hodnotu děl. A to zejména tím, že díla ze svých sbírek prezentují veřejnosti nebo je zapůjčují na výstavy. Takových je mezi účastníky průzkumu většina. Na výstavy díla půjčuje 43 procent sběratelů a 28 procent své sbírky ukazuje zájemcům. Jen minimum sběratelů zatím pro sbírku vytvořilo vlastní galerii. Jsou ovšem sběratelé, kteří si chtějí umělecká díla nechat jen pro sebe. Takových je podle průzkumu pětina. Buď je vystavování děl nezajímá, nebo nechtějí, aby se o jejich sbírkách vědělo.

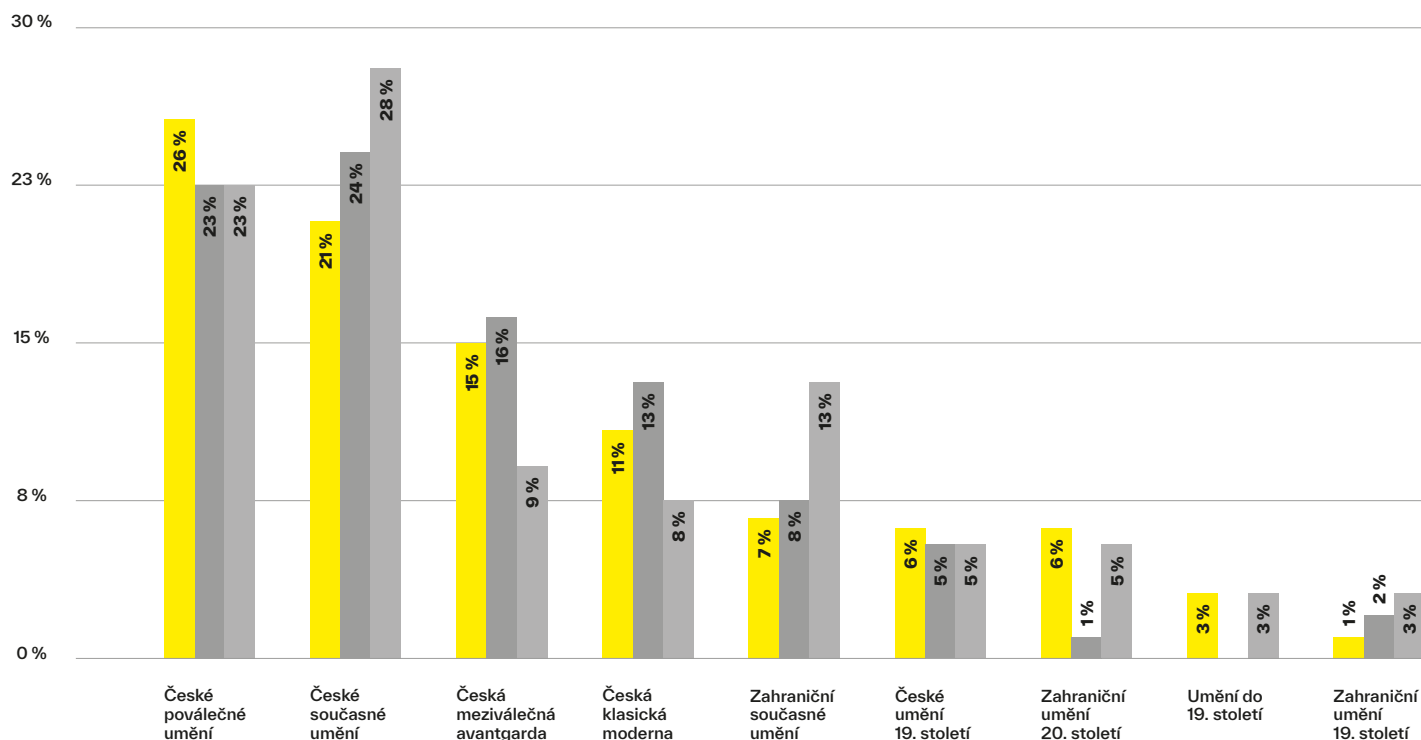
34. Jak se stavíte k možnostem, aby díla z vaší sbírky viděla také veřejnost?
(Sběratelé)

Umění jako investice

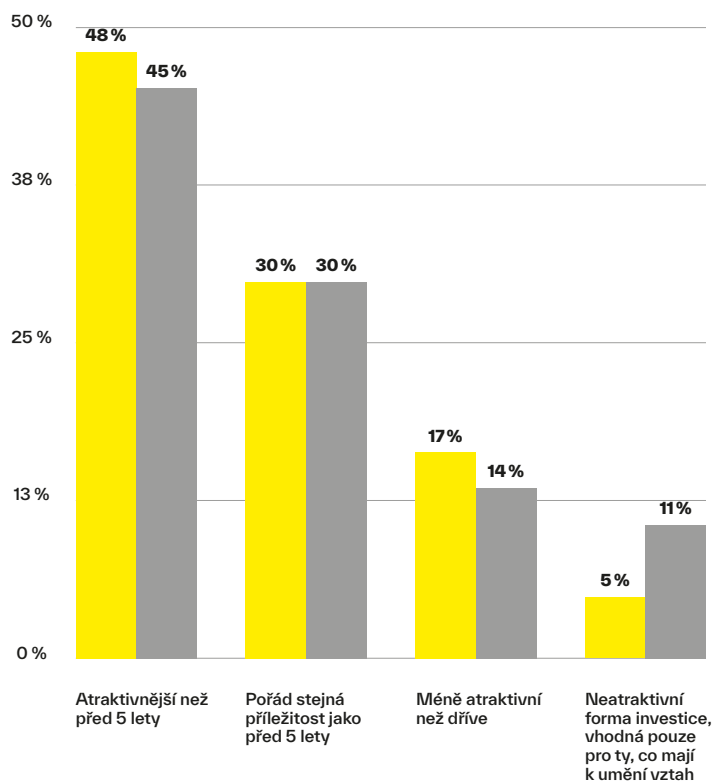
35. U uměleckých děl ze kterého období očekáváte největší zhodnocení v příštích pěti letech / jsou na vzestupu a má smysl do nich investovat?

(Sběratelé, experti, prodejci)

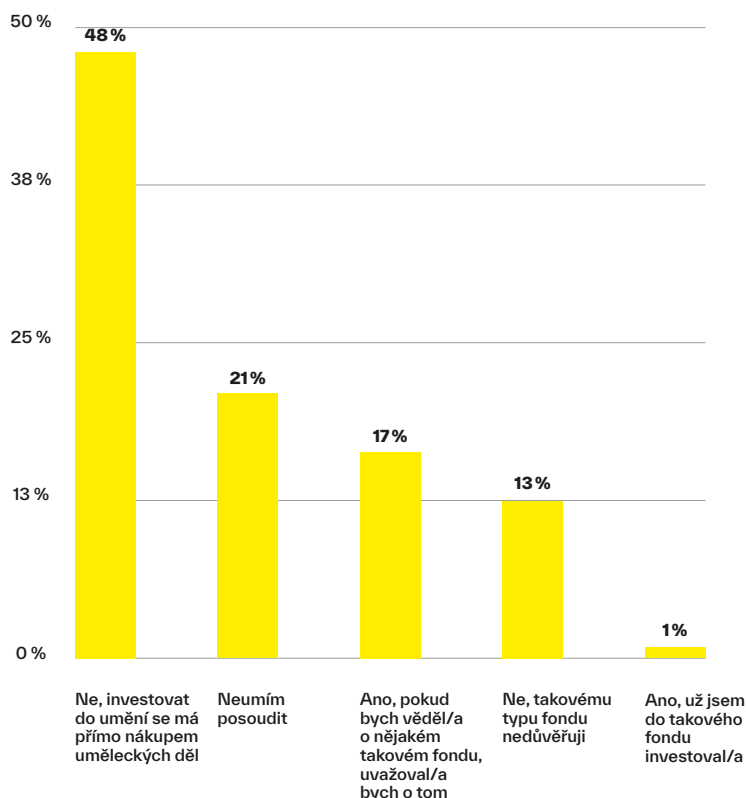
36. Podle vás je teď investice do umění...

(Sběratelé, prodejci)

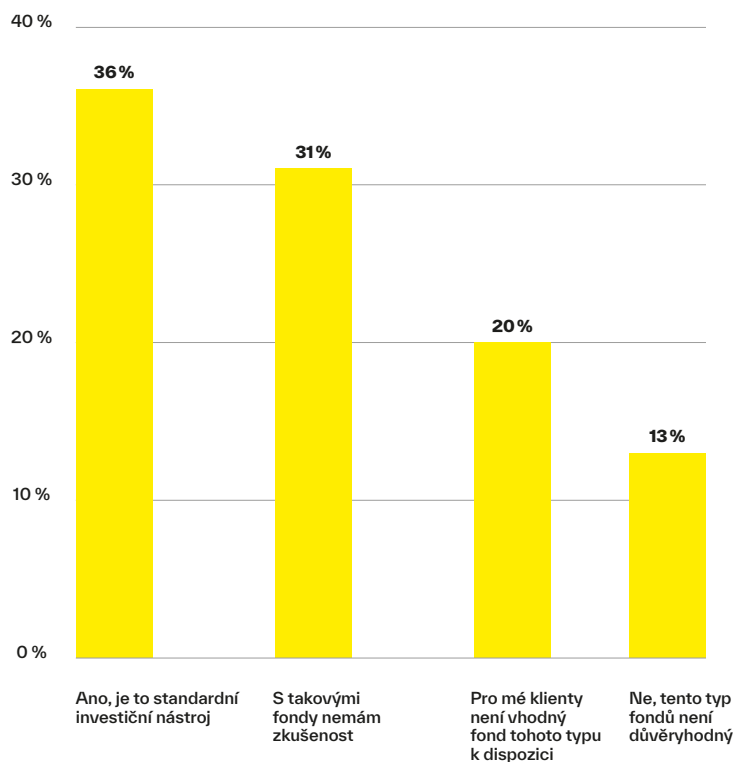

37. Vložili byste volné finanční prostředky do investičního fondu, jehož portfolio tvoří umělecká díla?

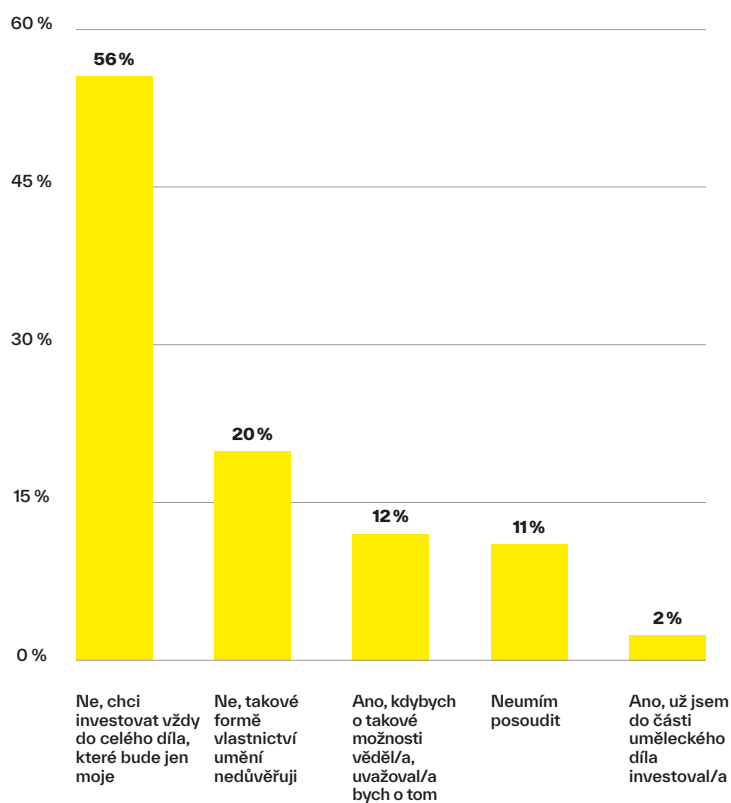
(Sběratelé)

38. Doporučovali byste investici do investičních fondů založených na investicích do umění?
(Prodejci)

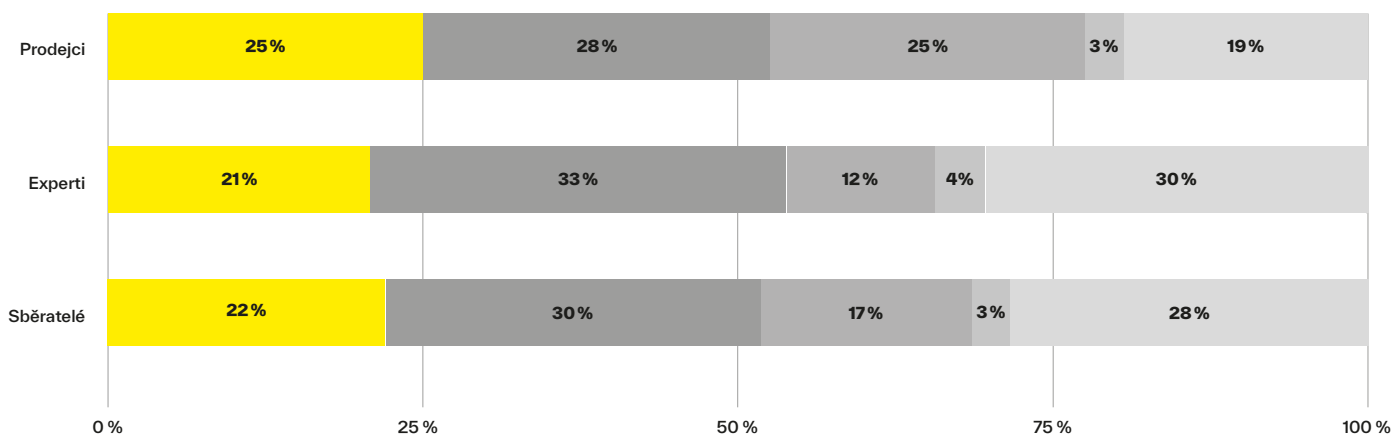
39. V současné době je možné investovat i do části uměleckého díla. Investovali byste do umění tímto způsobem?
(Sběratelé)

40. Frakční vlastnictví (vlastnictví pouze části uměleckého díla) je budoucnost investování do umění.

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

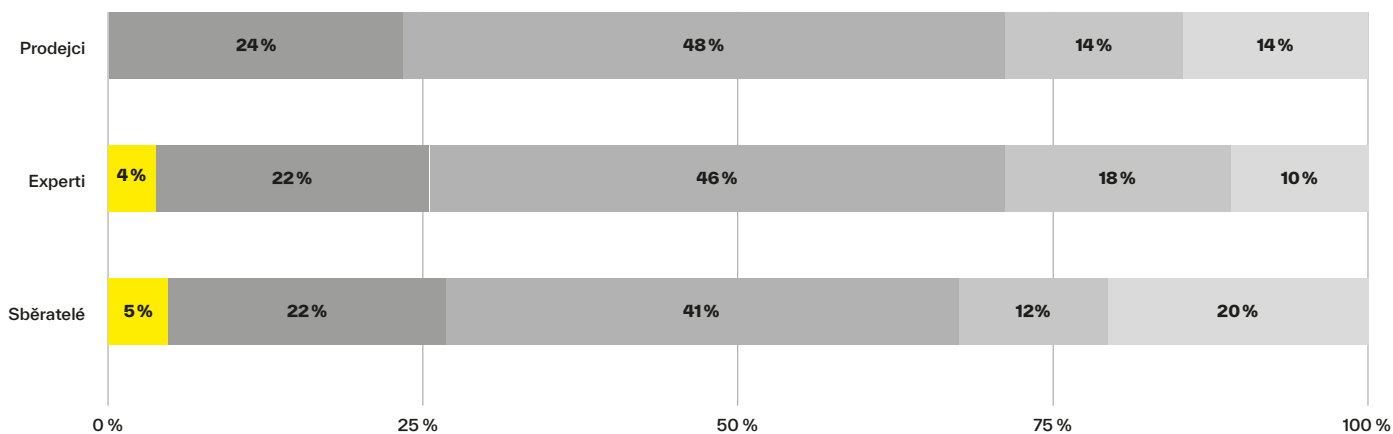
- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

41. Fotografie je podceňované médium, investovat do něj se vyplácí víc, než si mnozí myslí.

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

Čísla z českého aukčního trhu ukazují, že kvalitní umění může sloužit jako atraktivní investiční aktivum. Dlouhodobě dokáže porážet inflaci. Průměrná cena pěti procent nejdražších položek na tuzemských aukcích po očištění o inflaci za posledních deset let vzrostla o 18 procent. Střední cenová kategorie, která se loni pohybovala v intervalu od 115 do 552 tisíc korun, zaostala jen minimálně. Její průměrná cena v reálném vyjádření za posledních deset let vzrostla o 13 procent.

Nejoblíbenějším médiem mezi sběrateli zůstávají dlouhodobě malby. Na 60 procent sběratelů od nich očekává nejvyšší zhodnocení v příštích pěti letech, když mají porovnat potenciál zhodnocení různých typů a médií. Podobně se vyjadřují také experti a prodejci umění.

V aukcích vykazují ceny maleb stabilní růst. Zatímco v roce 2013 sběratelé za jednu vydraženou malbu v průměru zaplatili 283 tisíc korun, loni to bylo už necelých 534 tisíc korun, tedy o 89 procent více. Po očištění o inflaci průměrná cena maleb za deset let reálně poskočila o 41 procent.

Sběratelé si jsou investiční hodnoty umění vědomi. Při výběru děl do svých sbírek finanční kritéria berou v úvahu. Nejvyšší zhodnocení v příštích pěti letech sběratelé očekávají od českého poválečného umění. Druhé nejvýnosnější by mělo být české současné umění. Méně věří sběratelé meziválečnému umění. Toto pořadí se ve srovnání s loňským vydáním Art Reportu prakticky nezměnilo.

Když měli experti a obchodníci s uměním odhadnout, který segment umění je na vzestupu a vyplatí se do něj investovat, dali na první místo české současné umění. Na druhém místě věří českému poválečnému umění. Ovšem zatímco experti na třetím místě jmenovali meziválečnou avantgardu, obchodníci více důvěřují zahraničnímu současnému umění.

Od loňského vydání Art Reportu se příliš nezměnilo hodnocení atraktivity investice do umění. Podle třetiny sběratelů je umění atraktivnější investiční příležitost než před pěti lety, na jejich nákupní chování tento fakt ovšem vliv nemá. Pro 30 procent sběratelů je atraktivita trhu s uměním stejná jako před pěti lety. Prodejci vnímají zvýšený zájem klientů o nákupy, z čehož 45 procent obchodníků usuzuje, že trh s uměním je investičně atraktivnější než před pěti lety. Podle 30 procent prodejců se atraktivita trhu s uměním za pět let nezměnila.

Kromě přímého nákupu uměleckých děl lze dnes využít i jiné investiční nástroje, které jsou spojeny s uměním. Jedním z nich jsou investiční fondy, které nakupují do portfolia umělecká díla a očekávají zisk z jejich následného prodeje, který povede ke zhodnocení peněz investorů. Mezi sběrateli je jen minimum těch, kteří už do některého z fondů vložili peníze. Pro 17 procent sběratelů by to mohla být zajímavá investiční příležitost, pokud by o nějakém takovém fondu věděli. Téměř polovina sběratelů ovšem uvádí, že do investičního fondu specializovaného na umění by peníze nevložíli, protože umění se má kupovat přímo nákupem jednotlivých děl.

Mezi prodejci je 36 procent těch, kteří by svým klientům investici do fondu specializovaného na umění doporučili, protože jde o standardní investiční nástroj. Pětina obchodníků tvrdí, že pro jejich klienty není vhodný fond na trhu k dispozici. Nedůvěryhodný je tento typ fondů podle 13 procent obchodníků.

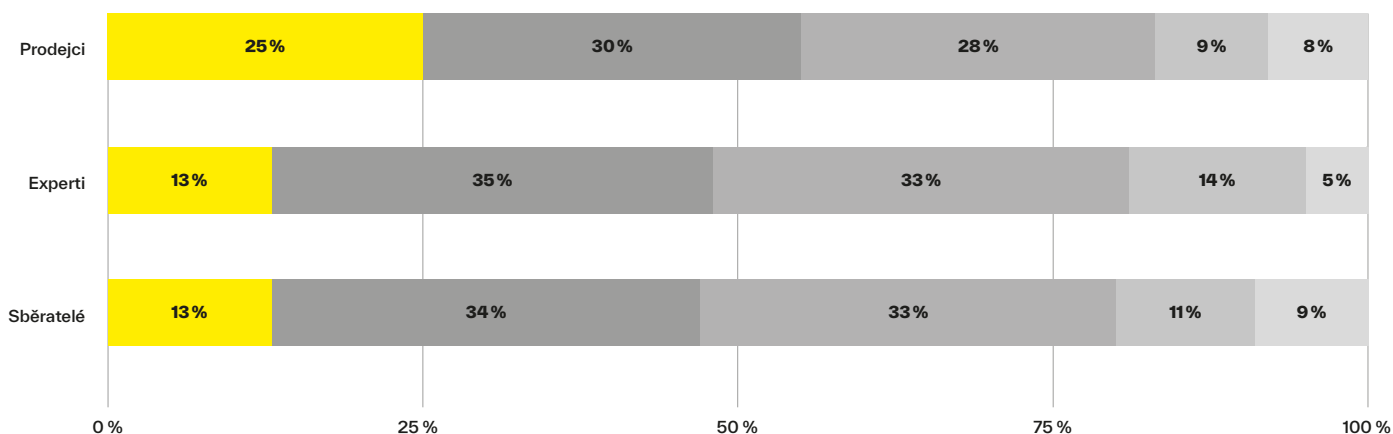
Další z možností, jak investovat do umění, je takzvané frakční vlastnictví. Investoři nakupují cenné papíry, například investiční certifikáty, jejichž hodnota je spojena s hodnotou podkladového uměleckého díla. Podle množství nakoupených certifikátů připadá investorovi náležitý podíl na hodnotě uměleckého díla. Ze sběratelů do takového nástroje už investovala jen 2 procenta respondentů. Kdyby o takovém nástroji věděli, uvažovalo by o investici 12 procent sběratelů. Podobně jako u investičních fondů nadpoloviční většina sběratelů tvrdí, že chce investovat přímo do uměleckých děl, která budou jen jejich. Za budoucnost investování do umění nepovažují frakční vlastnictví ani sběratelé, experti či obchodníci.

Hodnocení dění na trhu s uměním

42. Ceny nejdražších děl na českém aukčním trhu už jsou za přijatelnou hranicí, takovou hodnotu umění nemá.

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

43. Ceny umění na aukcích raketově rostou jen kvůli investorům, kteří umění kupují jen jako finanční aktivum, aniž by k uměleckým dílům měli jakýkoliv vztah.

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

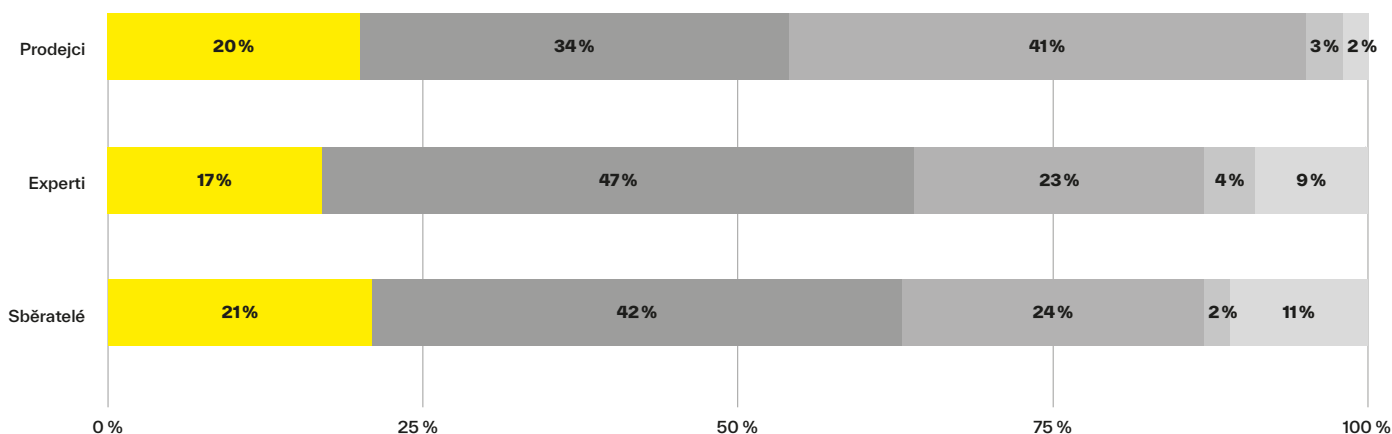
- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

44. Až nyní vyšší vysoká inflace klesne na úroveň kolem 2 procent, klesne i zájem o nákup uměleckých děl.

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

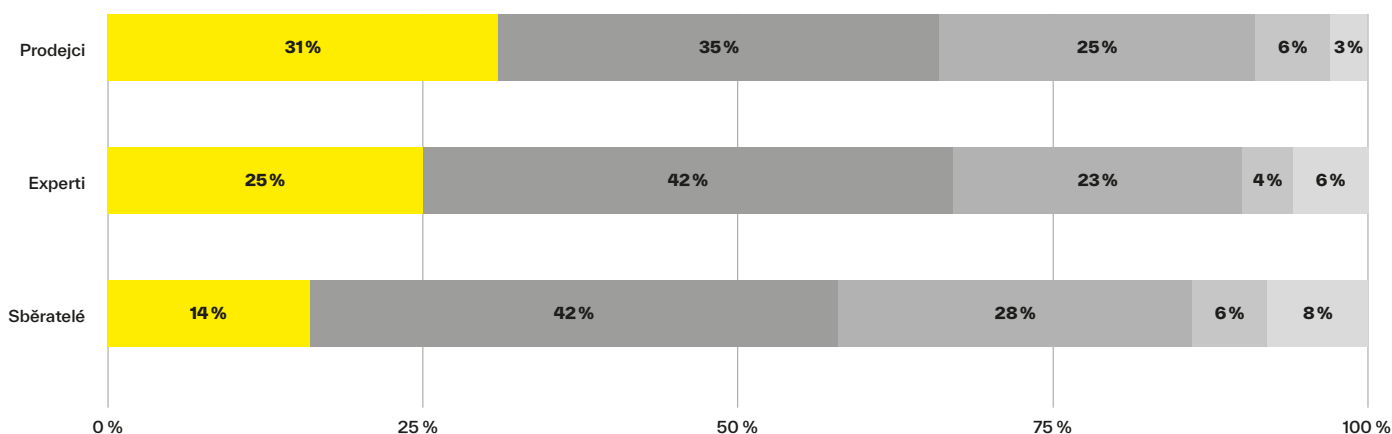
- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

45. V aukcích nemá smysl nakupovat ani prodávat, aukční provize jsou příliš vysoké a nevyplácí se to.

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

Sběratelé a investoři za umělecká díla a starožitnosti utratili v roce 2022 na sálových aukcích 1,65 miliardy korun. Dosud rekordní rok 2021 překonali o deset procent. Nad 10 milionů korun vytlačili dražitelskou cenu u 23 obrazů. Celkem za ně vydali 560 milionů korun. V roce 2021 zaplatili sběratelé za 19 obrazů s cenovkou nad 10 milionů o 68 milionů korun méně. Přibývalo také milionových položek. Nad tuto latku se loni dostalo 213 artefaktů, což bylo o 27 více než o rok dříve. Poprvé také celkový obrát za milionové položky překročil miliardu korun. Ceny rostly napříč trhem. Průměrná cena 5 procent nejdražších položek se meziročně zvedla o 8 procent na necelých 3,2 milionu korun. U zbylých 95 procent vydražených děl byl růst ještě vyšší, v průměru sběratelé za jeden kus dali 58 tisíc korun, což bylo o 17 procent více než v roce 2021.

Sběratelé a experti jsou rozpolceni v názoru, jestli jsou ceny nejdražších děl na českém aukčním trhu za přijatelnou hranici, protože takovou hodnotu umění nemá. Ze sběratelů s předražeností TOP aukčních položek nesouhlasí 46 procent respondentů, o opaku je přesvědčeno 44 procent sběratelů. Podobně půl na půl jsou rozděleni také experti. Jen mezi obchodníky nadpoloviční většina (55 %) tvrdí, že nejdražší vydražená díla předražená nejsou.

Podobně jako na přehřátém trhu s nemovitostmi se lze i na trhu s uměním setkat s názorem, že za rychle rostoucími cenami je nástup kupců, kteří na umění nahlíží pouze jako na investici, aniž by měli k umění jakýkoliv vztah. S tímto názorem souhlasí jak většina sběratelů, tak se na tom shodnou také prodejci a experti. Ve všech skupinách se míra souhlasu pohybuje přes 70 procent.

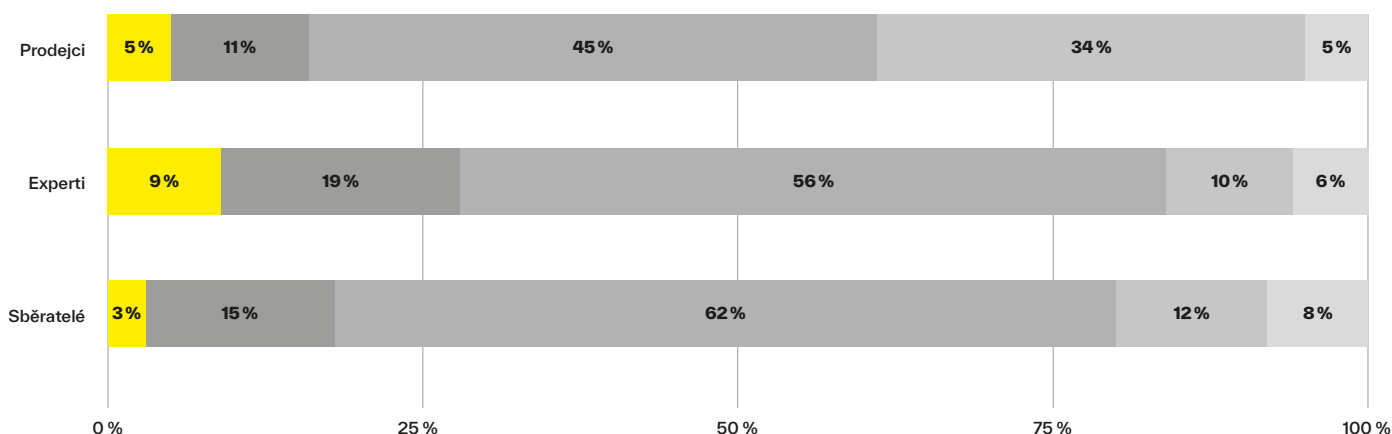
Jedním z důvodů vyššího zájmu investorů o nákup umění je vysoká inflace. Aktéři na trhu se ovšem nedomnívají, že po poklesu inflace zpět do jednociferných hodnot opadne také zájem o nákup uměleckých děl. Mezi sběrateli a experty tomuto scénáři nevěří 63, resp. 64, procent respondentů. Mezi prodejci poklesu zájmu o umění po snížení inflace nevěří 55 procent respondentů, ovšem 44 procent obchodníků očekává, že by naopak zájem o umění mohl s klesající inflací uvatat.

Aukční domy jsou na tuzemském trhu etablovanými subjekty pro prodej umění. Věří jim sběratelé i experti, že dokážou nejlépe spojit nabídku s poptávkou. Mezi sběrateli s tímto názorem souhlasí 74 procent respondentů, z expertů jsou stejného názoru dvě třetiny účastníků průzkumu. Přesto si třetina sběratelů myslí, že v aukcích nemá smysl nakupovat a prodávat kvůli vysokým aukčním provizím. Zajímavé je, že tento názor sdílí také 31 procent obchodníků.

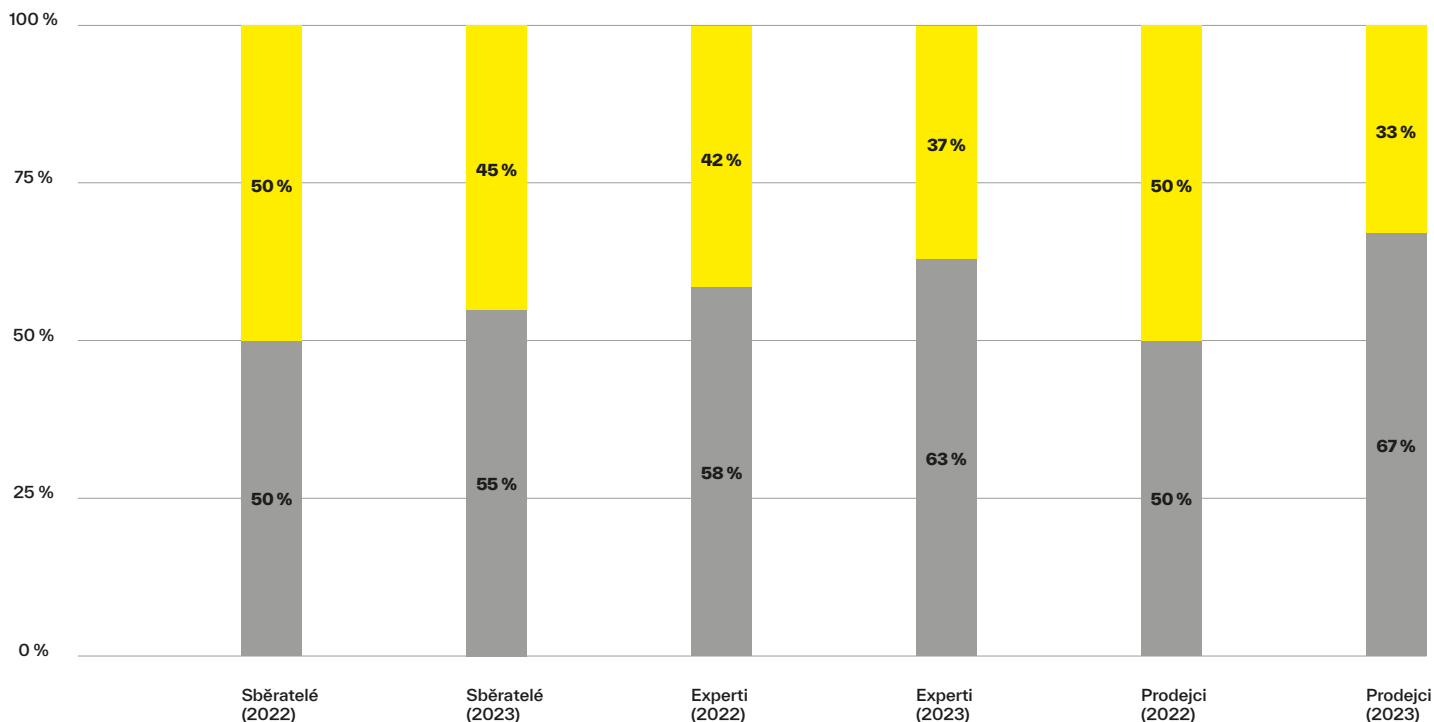
46. U aukčních domů se vyplatí prodávat umělecká díla, protože dokážou nejlépe spojit nabídku s poptávkou.

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

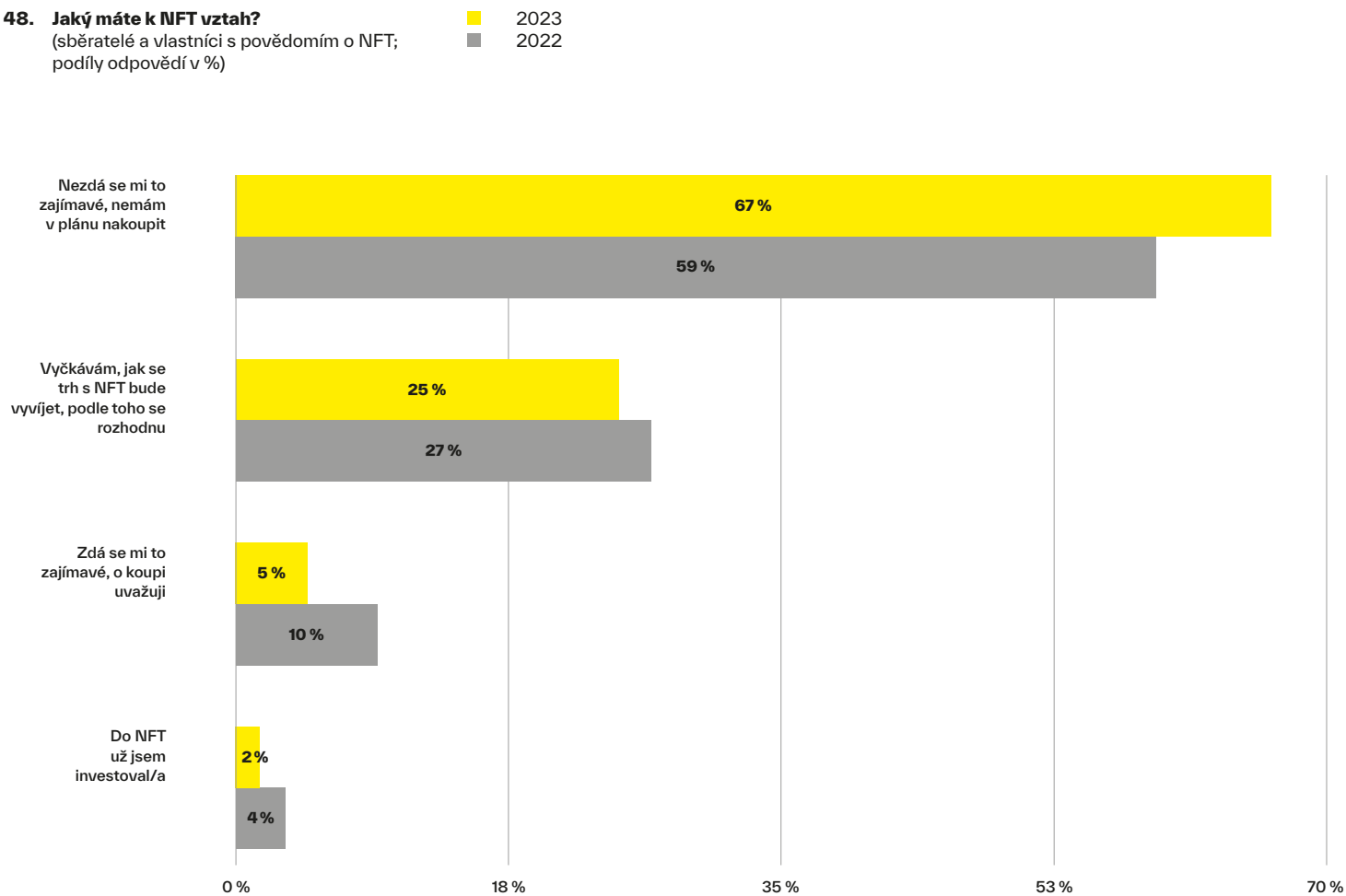
- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

47. Slyšel jste o tzv. NFT (non-fungible tokens)? (podíly odpovědí v %)

48. Jaký máte k NFT vztah? (sběratelé a vlastníci s povědomím o NFT; podíly odpovědí v %)

Kauzy spojené s pádem kryptoměnových burz a propadem hodnoty kryptoměn se v roce 2022 nevyhnuly ani odvětví NFT neboli uměleckých děl existujících výhradně v digitální formě zapsané v blockchainu. Během loňského roku se na veřejnost dostaly informace o několika hromadných krádežích NFT uměleckých děl, z toho dvou opravdu objemných. V únoru 2022 hackeři na platformě OpenSea ukradli 254 jednotlivých NFT v hodnotě 1,7 milionu dolarů. V dubnu pak útok zaznamenal přímo instagramový účet společnosti Bored Apes Yacht Club, která stojí za produkcí zřejmě nejslavnějších NFT s opičími postavkami. Skrze účet se hackerům podařilo rozeslat phishingový odkaz majitelům těchto NFT a ukrást sice jen pár kusů, zato rovnou v hodnotě 3 milionů dolarů.

Z letošního průzkumu mezi aktéry českého trhu s uměním vyplývá, že celkové povědomí o NFT ve srovnání s loňským Art Reportem vzrostlo. Důvěra v NFT se ovšem ve všech sledovaných skupinách snížila.

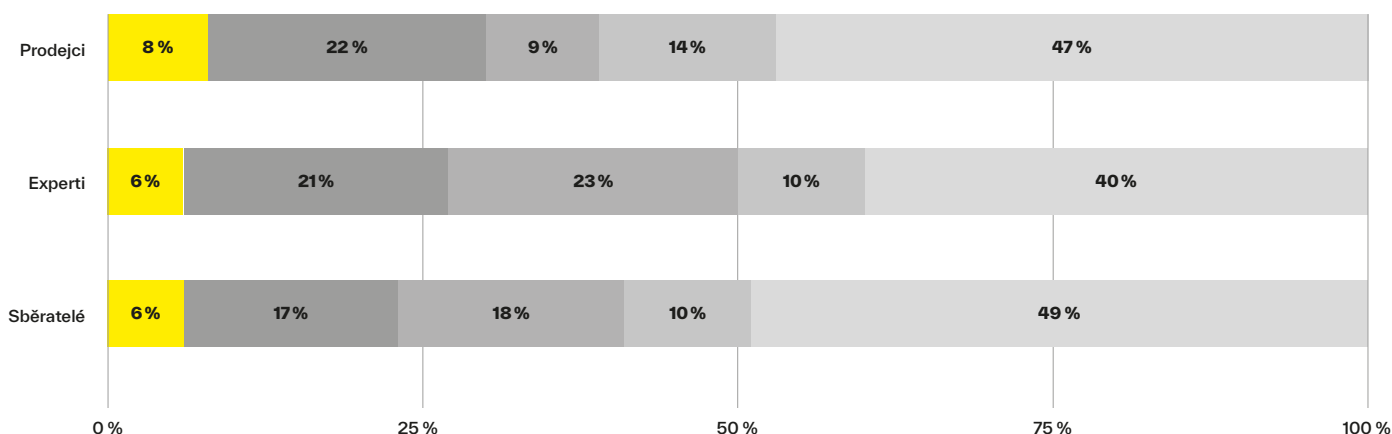
Mezi sběrateli o NFT už někdy slyšelo 55 procent respondentů. Mezi experty a obchodníky povědomí o NFT překročilo 60procentní hranici. Pro více než dvě třetiny sběratelů a vlastníků, kteří znají NFT, je ovšem tento nástroj nezajímavý. Další čtvrtina stále vyčkává, jak se bude trh s tímto digitálním nástrojem vyvíjet. Mezi experty vidí v NFT budoucnost trhu s uměním 16 procent respondentů. Svým klientům nákup NFT doporučuje jen pět procent obchodníků.

Na smysl investic do NFT po loňském vývoji na trhu nemá názor přes 40 procent sběratelů, expertů i prodejců. Zřejmě je tento nový trh stále příliš nepředvídatelný, aby bylo možné se k jeho budoucnosti smysluplně vyjádřit. Mezi respondenty z řad sběratelů a expertů, kteří se k významu investic do NFT vyjádřili, převládá skepse a považují tento trh za mrtvý. Relativní důvěru v trh s NFT vyjadřují jen obchodníci.

49. Po loňském vývoji trhu s NFT už nemá význam do těchto uměleckých děl investovat.

(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

Přítomnost falz na trhu zůstává podle sběratelů, expertů i prodejců největším problémem tuzemského trhu. Na škále od 1 do 5, kdy 5 znamená největší úskalí trhu, dostala přítomnost falz průměrnou známku od 3,7 do 3,94.

Podle některých odhadů se na trhu s uměním může vyskytovat od 30 do 50 procent padělků. Na trhu se v minulosti objevila řada padělků obrazů Jana Zrzavého, ale také zástupců klasické moderny, známé jsou kauzy padělků obrazů otce a syna Pravoslava a Jana Kotíkových.

I z hodnocení sběratelů, kteří se průzkumu zúčastnili, je vidět, že citlivější na přítomnost falz na trhu jsou ti, kteří kupují díla meziválečných a poválečných autorů. Naopak mezi sběrateli děl současných umělců je hodnocení přítomnosti falz na trhu relativně méně problematické, ale i mezi nimi jde o nejvážnější problém tuzemského trhu. Citlivější na problematiku falz jsou sběratelé, kteří navazují na rodinnou sběratelskou tradici, kteří se pravděpodobně s padělkami sami nebo zprostředkovaně přes své předky již setkali. Falz se také více bojí sběratelé, kteří se sbírání věnují 3 až 5 let.

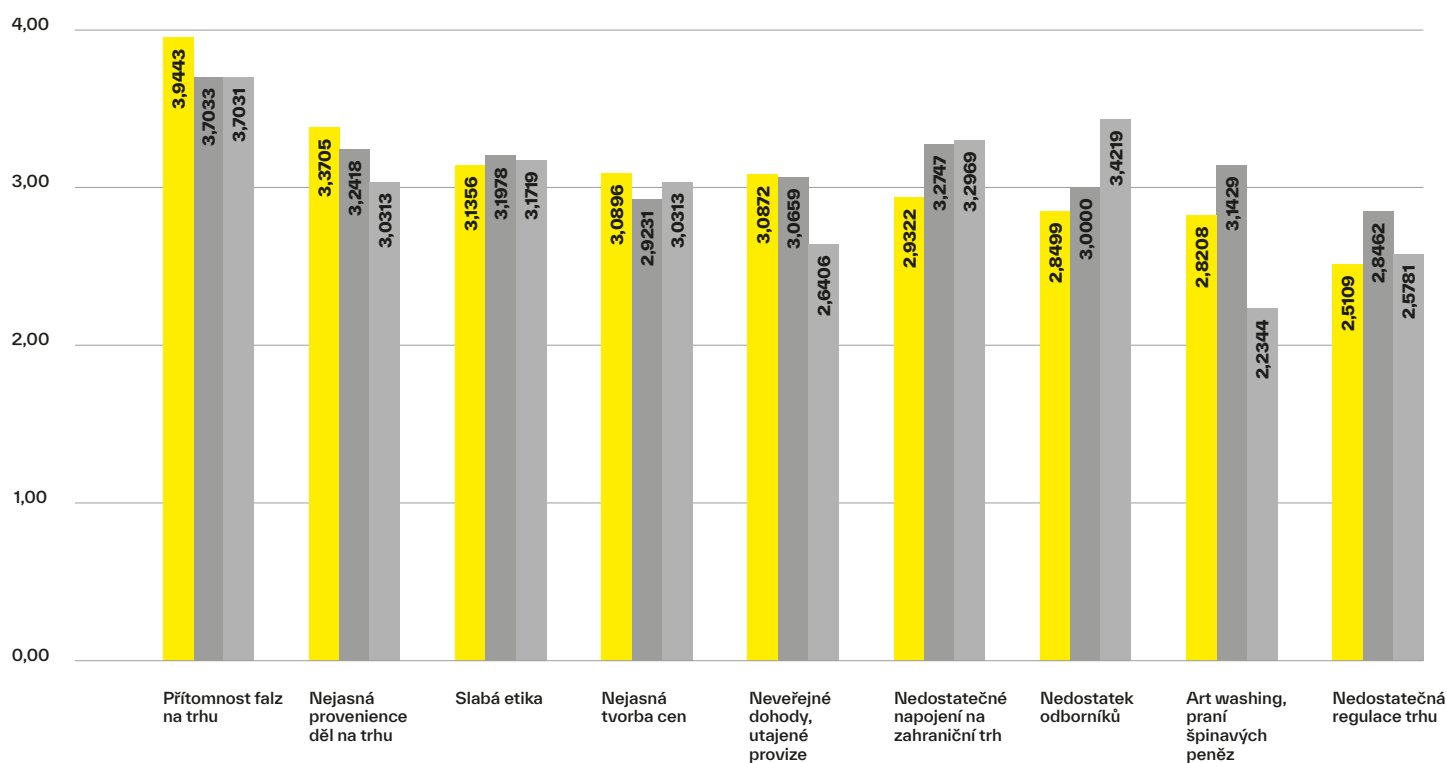
Druhým nejvážnějším problémem trhu podle sběratelů zůstává stejně jako v loňském Art Reportu nejasná provenience děl na trhu s průměrnou známkou 3,37. Nejasnou provenienci děl vidí jako vážnější problém sběratelé, kteří sbírají umění kratší dobu než pět let, ale také sběratelé s rodinnou sběratelskou tradicí. Mezi experty je tento problém až na třetím místě a mezi prodejci až na pátém.

Expertí jako druhé největší úskalí trhu hodnotí stejně jako v loňském průzkumu nedostatečné napojení na zahraniční trh s uměním. Obchodníkům vadí nedostatek odborníků. I mezi nimi je ale vysoko, na třetím místě, problém nedostatečného napojení na zahraniční trh. Mezi sběrateli figuruje stále vysoko také problém nejasné tvorby cen a slabé etiky, nezáleží přitom příliš na době, po kterou se sbírání věnují.

50. Hodnocení úskalí transparentnosti českého trhu s uměním

(průměrná známka na škále 1-5, 1 = nejmenší, 5 = největší)

■ Sběratelé
■ Experti
■ Prodejci

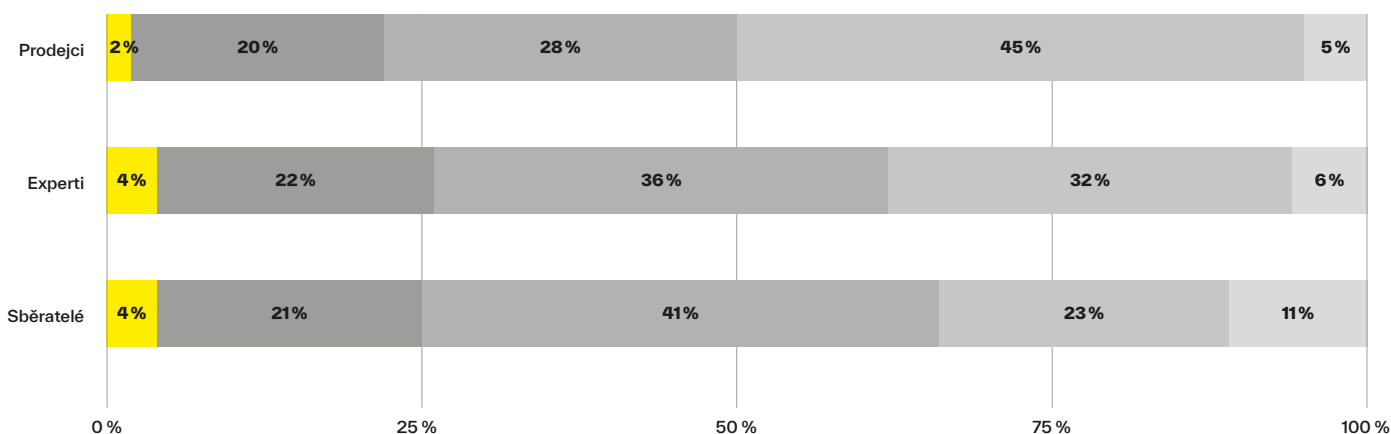
Veletřhy umění se staly významnou součástí uměleckého provozu. Účast galerií a jejich umělců na kvalitních veletřích zvyšuje jejich prestiž, povědomí o dílech vystavovaných umělců a v důsledku přispívá k růstu hodnoty děl umělců. Ve středoevropském prostoru má svůj umělecký veletrh většina metropolí, ať už jde o Berlín, Vídeň, Varšavu, ale také Prahu, kde se pravidelně koná veletrh současného umění Art Prague.

Přesto z průzkumu mezi aktéry českého trhu s uměním vyplynulo, že Česku chybí kvalitní umělecký veletrh. Mezi sběrateli s tím souhlasí 63 procent respondentů. U expertů tento názor rezonuje u 68 procent respondentů a mezi obchodníky s ním vyjádřilo souhlas 73 procent respondentů.

Přestože v blízkosti Česka se už etablovaly významné veletřhy například ve Vídni a v Berlíně, neznamená to podle účastníků průzkumu, že by Česko nemělo mít ambice také vybudovat tradici prestižního uměleckého veletrhu. I přes malý rozsah českého trhu má smysl pořádat umělecký veletrh v Česku podle 70 procent sběratelů, 65 procent expertů a 77 procent obchodníků.

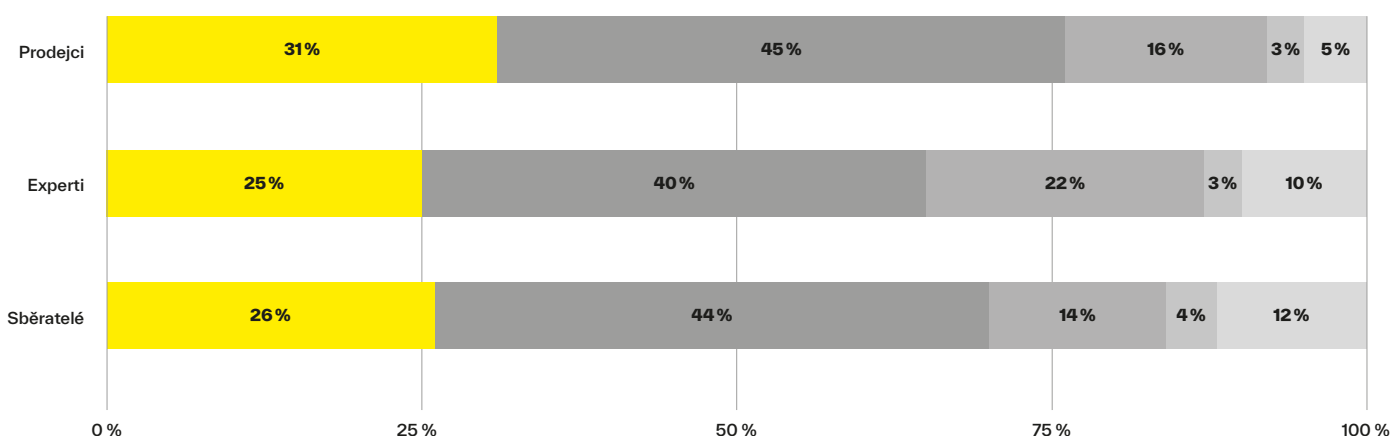
51. V České republice chybí kvalitní umělecký veletrh.
(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

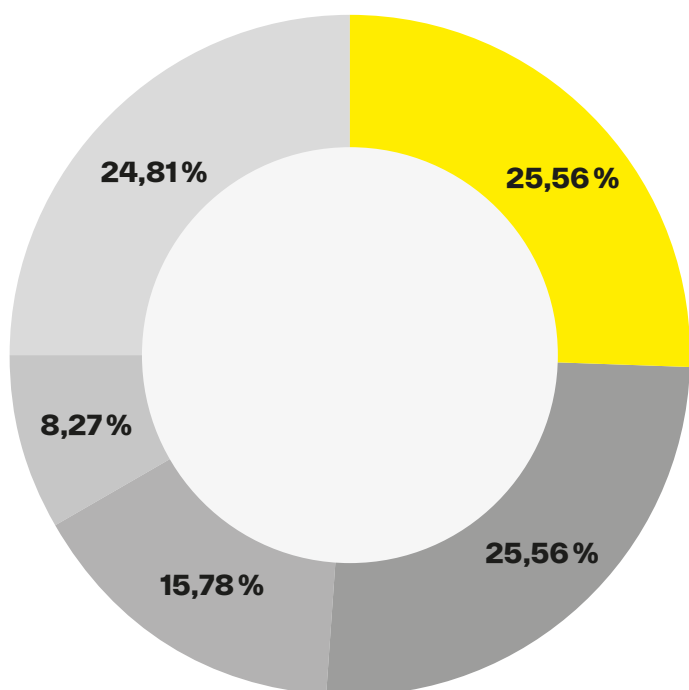
52. Umělecký veletrh v České republice nemá smysl, trh je malý a stačí veletřhy v Berlíně nebo ve Vídni.
(Sběratelé, experti, prodejci; souhlas vs. nesouhlas s výrokem v procentech)

- Vůbec nesouhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Nevím

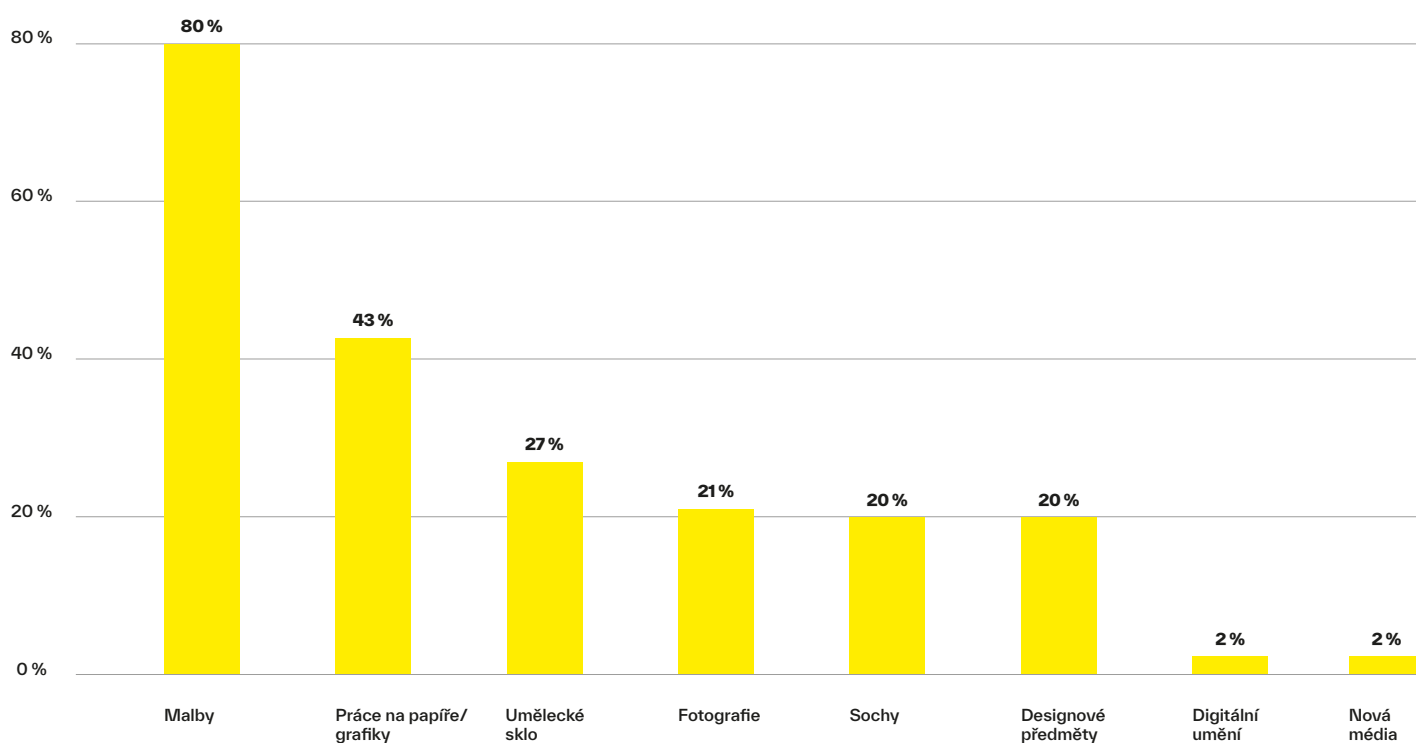

53. Co je hlavním důvodem toho, že doma ještě nemáte originální umělecké dílo?
(Zájemci o umění)

- Myslím, že nákup originálního uměleckého díla je drahý
- Nemám pro umění doma vhodný prostor
- Ještě jsem nad tím neuvažoval/a
- Nevím, jak umění koupit
- Jiné

54. Jaký typ umění byste si chtěli pořídit nebo vás nejvíce oslovuje?
(Zájemci o umění)

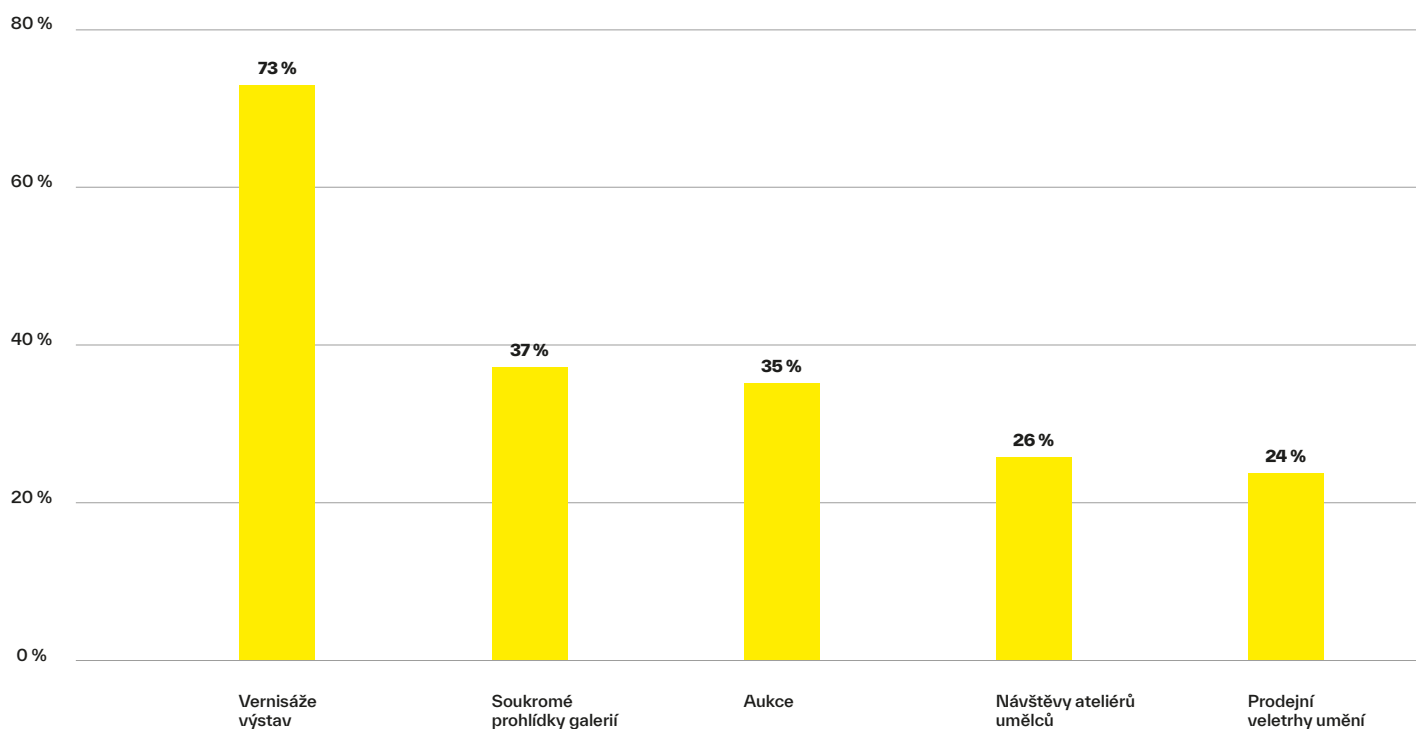

Důležitou komunitou pro trh s uměním a umělecký provoz jsou fanoušci a zájemci o umění, kteří zatím sami originální umělecká díla nevlastní. Přesto i mezi nimi se skrývají potenciální zákazníci galerií, umělců či aukčních síní. Téměř tři čtvrtiny z nich chodí na vernisáže, více než třetina navštěvuje soukromé prohlídky galerií a třetina se chodí podívat také na aukce umění. Čtvrtina zájemců občas zavítá do ateliéru některého z umělců.

Polovina zájemců umění zatím nevlastní originální umělecké dílo ze dvou hlavních důvodů. Jednak si myslí, že nákup uměleckého díla je drahý, jednak tvrdí, že nemají pro umění doma vhodný prostor. Ovšem 8 procent zájemců o umění tvrdí, že neví, jak umění koupit.

Pokud by měli zájemci možnost si umělecké dílo pořídit, tak by nejčastěji preferovali malbu (80 %), práce na papíře a grafiky (43 %) a umělecké sklo (22 %).

55. Které z těchto událostí alespoň někdy navštěvujete?
(Zájemci o umění)

J&T Banka
Art Report 2023

Autoři

Jan Stuchlík (Artplus.cz)
Valérie Dvořáková (J&T Banka)
Štěpánka Veselská (J&T Banka)

Grafická úprava

Jiří Kristian Počta (Side2)

Sběr dat v průzkumu

Artplus.cz, březen–duben 2023

Veškerá práva vyhrazena

© J&T Banka, Artplus.cz